

**Zpráva auditora o věcných zjištěních
v souvislosti s hospodařením účetní jednotky Vodovody
a kanalizace Zlín, a.s., zpracovaná podle mezinárodního
auditorského standardu ISRS 4400 Dohodnuté postupy
v souvislosti s finančními informacemi.**

**Objednatel: Statutární Město Zlín, IČO 00283924 zastoupené Mgr. Alešem Dufkem,
2 náměstkem primátora, náměstí Míru 12, 761 40 Zlín**

**Datum zpracování zprávy:
28. 10. 2011**

**Tato zpráva obsahuje 36 stran textu včetně titulní strany a 18 příloh o 65 listech
Celkem byly vyhotoveny 3 ks. originálních výtisků**

OBSAH:

	<i>str.</i>
1. URČENÍ ADRESÁTA ZPRÁVY	3
2. OBECNÉ INFORMACE O PROVÁDĚNÍ DOHODNUTÝCH POSTUPŮ	3
3. PROHLÁŠENÍ AUDITORA	3
4. DOHODNUTÉ POSTUPY	4
5. PODKLADOVÁ ČÁST	4
6. KRITÉRIA PRO ZJIŠŤOVANÉ SKUTEČNOSTI	7
6.1. Obecně platné předpisy	7
6.2. Interní kritéria objednatele	8
7. VĚCNÁ ZJIŠTĚNÍ A JEJICH POROVNÁNÍ S KRITÉRII	9
7.1. Stanovisko k návrhu cen vodného a stočného provozovatele vodárenské Struktury, společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s., které tento předkládá dle čl.14.11. Smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury uzavřené se společností Vodovody a kanalizace Zlín, a.s., která je vlastníkem této infrastruktury.	10
7.2. Zhodnocení efektivnosti způsobu organizace správy nemovitého majetku subjektu Vodovody a kanalizace Zlín, a.s., zejména zda existuje jiný vhodnější model správy tohoto majetku,	16
7.3. Zhodnocení prognózy dalšího vývoje hospodaření společnosti VaK Zlín a.s.	17
8. ZÁVĚR	33
9. PŘÍLOHY	36

1. URČENÍ ADRESÁTA ZPRÁVY

Adresátem této zprávy je Statutární Město Zlín, IČO 00283924 zastoupené Mgr. Alešem Dufkem, 2 náměstkem primátora, náměstí Míru 12, 761 40 Zlín. Zpráva je zpracována výhradně za účelem asistovat adresátovi zprávy při výkonu jeho akcionářských práv v uvedené účetní jednotce. Tato zpráva nemá sloužit žádnému jinému účelu a je určena výhradně pro informaci adresáta zprávy.

2. OBECNÉ INFORMACE O PROVÁDĚNÍ DOHODNUTÝCH POSTUPŮ

Provádění auditorské činnosti v České republice je upraveno zákonem č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství a upravuje postavení a činnost statutárních auditorů, auditorských společností a asistentů auditora, postavení a působnost Komory auditorů České republiky (dále jen "Komora") a Rady pro veřejný dohled nad auditem (dále jen "Rada"). Auditorskou činností se rozumí provádění povinného auditu, přezkoumání hospodaření podle jiného právního předpisu, pokud toto přezkoumání provádí auditor, ověřování účetních záznamů, pokud tak stanoví jiný právní předpis, a ověřování jiných ekonomických informací prováděné podle auditorských standardů.

Pro uvedenou zakázku bylo dohodnuto použití mezinárodního standardu pro související služby ISRS 4400 Dohodnuté postupy v souvislosti s finančními informacemi.

3. PROHLÁŠENÍ AUDITORA

Provedené postupy nepředstavují audit ani prověrku provedené v souladu s mezinárodními auditorskými standardy nebo mezinárodními standardy pro prověrky (nebo podle příslušných národních standardů nebo národní praxe), neposkytujeme žádné ujištění ohledně hospodaření účetní jednotky Vodovody a kanalizace Zlín, a.s.

Pokud bychom prováděli další postupy nebo pokud bychom provedli audit či prověrku účetní závěrky v souladu s mezinárodními auditorskými standardy (nebo podle příslušných národních standardů či národní praxe), povšimli bychom si možná dalších skutečností, o kterých bychom Vás informovali.

Naše zpráva byla vypracována výhradně pro účely vymezené v prvním bodu této zprávy a pro Vaši informaci a nesmí být použita k žádným jiným účelům ani distribuována žádným jiným stranám. Tato zpráva se týká pouze vybraných oblastí hospodaření a položek uvedených v dalším textu a nevztahuje se na účetní závěrku společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. jako celek. *(Pozn. Zpráva o dohodnutých postupech realizovaných ve veřejném sektoru může být předána i dalším subjektům (institucím a osobám) - nejenom těm, které se dohodly na provedení postupů (např. se může jednat o parlamentní vyšetřování konkrétní veřejné účetní jednotky nebo státní instituce).*

4. DOHODNUTÉ POSTUPY

Na základě odsouhlaseného smluvního dopisu (*Engagement Letter*) bylo dohodnuto provedení následujících šetření:

- stanovisko k návrhu cen vodného a stočného provozovatele vodárenské infrastruktury společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s., které tento předkládá dle čl. 14.11. Smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury uzavřené se společností Vodovody a kanalizace Zlín, a.s., která je vlastníkem této infrastruktury,
- zhodnocení efektivnosti způsobu organizace správy nemovitého majetku subjektu Vodovody a kanalizace Zlín, a.s., zejména zda existuje jiný vhodnější model správy tohoto majetku,
- zhodnocení prognózy dalšího vývoje hospodaření společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s.

5. PODKLADOVÁ ČÁST

Pro provedení dohodnutých postupů bylo použito:

A. Podklady požadované a poskytnuté společnostmi Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. a MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s.:

K datu zpracování zprávy **byly** předloženy následující dokumenty (popřípadě získány z oficiálních webových stránek):

- smlouva o pronájmu vodárenské struktury Vodovodů a kanalizací Zlín, a.s. z 30.4.2004 v aktuálním znění včetně všech dodatků
- zápis z valné hromady VaK Zlín, a.s. konané dne 8.6.2005
- obratová předvaha (hlavní kniha s ročními obraty) Vodovodů a kanalizací Zlín, a.s. ve struktuře všech analytických účtů k 31.12.2008 až 31.12.2010 a k 30.6.2011
- detailní výpis účtování na účtech 346 a 347 Dotace ze SR a ostatní za období roku 2008 až 2010
- řádné účetní závěrky společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. za roky 2008 až 2010,
- zprávy auditora o ověření účetních závěrek společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. k 31.12.2008 až 2010
- výroční zprávy společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. za roky 2008 až 2010
- inventurní soupisy investičního (DHM) majetku k 31.12.2010
- výroční zprávy společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. za roky 2008 až 2010
- řádné účetní závěrky společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. za roky 2008 až 2010,
- zprávy auditora o ověření účetních závěrek společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. k 31.12.2008 až 2010
- platná společenská smlouva Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. ze dne 12.8.2005,
- odhad vývoje Vak Zlín 2011 až 2015 zpracovaný společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s.
- návrh nájemného a cen pro vodné a stočné 2012 zpracovaný společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s.

- kalkulační vzorec vodného a stočného s údaji let 2010 až 2012 zpracovaný společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s.
- určení účtů započtených do jednotlivých položek kalkulací zpracované společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s.
- metodika pro výpočet režie zpracovaná MORAVSKOU VODÁRENSKOU, a.s.

K datu zpracování zprávy **nebyly** předloženy následující dokumenty, které byly požadovány a byly odsouhlaseny v příloze smlouvy o auditu:

- odpisové plány společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. do roku 2015 s uvedením celkových částek ročních odpisů
- plán investic a plán oprav vodohospodářské infrastruktury do roku 2015, ve kterém by byly uvedeny finanční objemy plánovaných investic a oprav (měly by vázat na zákonné povinnosti vyplývající z platných předpisů ČR i nařízení EU)
- doložení návaznosti použitých účtů vnitropodnikového účetnictví společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. na metodiku stanovenou ministerstvem zemědělství ČR v opatření obecné povahy čj. 22402/06-16330
- informace o částce odpisů 12 787 tis. Kč. uvedené v návrhu nájemného a cen pro vodné a stočné 2012 předloženém společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s.
- doložení částky představující odpisy z technického zhodnocení provedeného společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. na pronajatém majetku od společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s.
- dokumentace k souhlasu provádění technického zhodnocení společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. na majetku společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s.
- dokumentace k poskytnutým bankovním úvěrům společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. v posledních třech letech
- protokoly z provedených cenových kontrol ve společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. v posledních třech letech a čísla Finančních zpravodajů MF ČR, ve kterých byly výsledky kontrol zveřejněny.
- smlouva o poskytování servisní činnosti společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s.,
- smlouvy o pronájmu dalšího majetku, staveb a pozemků společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. (mimo vodárenské infrastruktury)
- stanovisko představenstva k současné právní situaci ve společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. (rozsudek na neplatnost VH 30.4.2004) ve smyslu jejich dalšího postupu (např. nesouhlas s rozhodnutím soudu a odvolávání se, smírné řešení se žalobci, akceptování soudního rozhodnutí apod.)
- stanovisko akcionářů k této kauze (např. vyjádřené v některém z dosud přijatých dokumentů - souhlas s postupem společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s.)
- zápisy z valných hromad společností Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. od r. 2008 do současnosti
- zápisy z jednání představenstva a dozorčí rady společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. od r. 2008 do současnosti (včetně přezkoumání Zprávy o propojených osobách podle Obchodního zákoníku)
- kompletní dokumentace ke schvalovacímu procesu ceny vody a stočného na rok 2011 z roku 2010 (pravděpodobně z období září – říjen 2010)
- kompletní vnitropodniková směrnice ke kalkulaci cen vody a stočného společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s.,

B. Podklady a informace získané z veřejně přístupných zdrojů:

- publikace Privatizace vodárenství v České republice: Kam odtékají zisky? vydaná organizací Transparency International — Česká republika (TIC), Praha, červenec 2009
- informace z webové stránky Sdružení vodovodů a kanalizací SOVAK <http://www.sovak.cz/>
- informace z webové stránky společnosti Compas Capital Consult, <http://vodarenstvi.cccfm.cz/vak-zlin.php>
- informace z webové stránky Vakinfo - vodohospodářský portál, <http://www.vakinfo.cz/>
- informace z webové stránky internetového Portálu věnovanému vodohospodářství v ČR, <http://www.vodarenstvi.com/>
- informace z informačního portálu Zlínského kraje <http://www.kr-zlinsky.cz/>
- informační server Statutárního města Zlína, <http://www.zlin.eu/>
- informační server Zlin.cz, <http://zlin.cz/>
- informace z webu MF ČR - Vývoj a současný rozsah cenové regulace, zdroj: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/cenova_regulace_cr_60888.html
- informace webu ČT1 <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/137609-veolia-uziva-kanalizaci-mesta-za-ktou-neplati/>
- usnesení KS v Brně o neplatnosti VH VaK Zlín a.s. ze dne 11.2.2010
- Mezinárodní standard pro související služby ISRS 4400 Dohodnuté postupy v souvislosti s finančními informacemi, vyd. IFAC New York 2010, www.ifac.org.
- ročenka MZe ČR – VODOVODY KANALIZACE ČR 2009 (Ekonomika, Ceny, Informace)
- plán rozvoje vodovodů a kanalizací Zlínského kraje zpracovaný Oddělením vodního hospodářství Zlínského kraje dne 27.10.2004
- přehled dotací poskytnutých statutárním městem Zlínem společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. v letech 2000 – 2010.

6. KRITÉRIA PRO ZJIŠŤOVANÉ SKUTEČNOSTI

6.1. OBECNĚ PLATNÉ PŘEDPISY A PRINCIPY HOSPODAŘENÍ

Jako kritérium pro vyhodnocení dohodnutých postupů byly použity jednak všeobecně platné zákony upravující oblast účetnictví a podnikatelskou činnost v ČR, dále i speciální zákony a předpisy vztahující se na oblast podnikání ve vodárenství a cenovou tvorbu v této oblasti. Dále bylo přihlédnuto k obecně uznávaným principům zdravého hospodaření publikovaným v odborné ekonomické literatuře. Jako základní byly použity následující předpisy a publikace :

- zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví v platném znění
- prováděcí vyhláška č. 500/2002 Sb. k ZoÚč. pro podnikatele v platném znění
- České účetní standardy pro podnikatele č. 001 až 023 v platném znění,
- zákon č. 513/1991 Sb. (obchodní zákoník) v platném znění
- zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 526/1990 Sb. o cenách, ve znění pozdějších předpisů
- prováděcí vyhláška č. 580/1990 k zákonu č. 526/1990 Sb. o cenách o cenách v platném znění
- vyhláška č. 450/2009 Sb., kterou se provádí zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů
- výměr MF č. 01/2011, ze dne 7. ledna 2011, kterým se mění seznam zboží s regulovanými cenami vydaný výměrem MF č. 01/2010
- opatření obecné povahy MZe ČR sp. zn. 22402/2006-16330S a čj. 22402/2006-16330 včetně Přílohy č. 1
- metodický pokyn MZe ČR "Pravidla pro stanovení výše vodného a stočného k § 36 odst. 5 a 7 zákona č. 274/2001 Sb." č. j.: 24 142/2003 – 6000 ze dne 1. července 2003 včetně příloh č.1 a č.2,
- metodický materiál MF ČR Problémy cenotvorby oboru vodovodů a kanalizací z 29.11.209
- zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti v platném znění
- zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů v platném znění
- vyhláška č. 428/2001Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb. v platném znění.
- publikace Podvojně účetnictví a účetní závěrka autora Ing. Petra Ryneše, vyd. ANAG 2011
- publikace Manažerské účetnictví podmínkách tržního hospodářství kolektivu autorů pod vedením prof. Ing. Rudolfa Schrolla, DrSc., vyd. TRIZONIA 1993
- publikace Finanční řízení a rozhodování podniku I a II autora prof. Ing. Josefa Valacha, CSc a kolektivu, vyd. NAD ZLATO 1993.

6.2. INTERNÍ KRITÉRIA OBJEDNATELE

S ohledem na to, že objednatelem je instituce veřejného sektoru – krajské město Zlín, je třeba zjištěné skutečnosti posuzovat ve světle obecně závazných předpisů pro hospodaření těchto subjektů. Především to je Zákon č. 128/2000 Sb. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) v platném znění a to zejména následující ustanovení:

§ 2 Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.

§ 35 Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

§ 38 Majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákona vymezené působnosti. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku.

To znamená, že zjištěné skutečnosti je třeba posuzovat v podstatě ze dvou zásadních hledisek a to:

- a) Jaký mají význam pro uspokojování potřeb občanů města (cena vodného a stočného)
- b) Jakým způsobem je využíván majetek města (47.41 % obchodní podíl ve společnosti Vodovody a kanalizace Zlín a.s.)

V obou dvou případech je zřejmé, že jde o soulad s obecně platnými předpisy a pravidly, aplikovaný na případ hospodaření konkrétního města ve vymezených případech.

Zájem objednatele je vyjádřen snahou o dosažení co nejpříznivější ceny vodného a stočného v rámci platných předpisů (věcně usměrňované ceny Ministerstvem financí podle § 10 zákona č. 526/1990 Sb, o cenách, formou výměrů publikovaných v Cenovém věstníku) a dále i o řádnou správu svého majetku (§ 38 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích).

Svůj vliv na výši vodného a stočného město Zlín vykonává prostřednictvím představenstva a dozorčí rady společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. Vzhledem k postavení města Zlína, jako ovládající osoby, má toto rozhodující vliv na volbu jednotlivých členů těchto orgánů na valné hromadě akcionářů. V pravomoci představenstva společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. je pak schvalování cen vodného a stočného na základě čl. 14 uzavřené smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury. Podle výpisu z OR společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. za společnost jedná: *v celém rozsahu představenstvo, nebo samostatně předseda představenstva, nebo místopředseda představenstva a jeden člen představenstva. Podepisování za společnost se děje tak, že k znění obchodního jména společnosti připojí svůj podpis samostatně předseda představenstva, nebo místopředseda představenstva a jeden člen představenstva. Společnost může zastupovat zástupce v rozsahu představenstvem uděleného oprávnění.*

Ve věci uzavření smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury a následných dodatků zastupoval společnost Ing. Milan Soldán, předseda představenstva. Podle výpisu z OR byl tento zástupce předsedou představenstva pouze v období od 22.12.2000 do

19.9.2002. Od 22.12. 2000 do současnosti vykazován jako člen představenstva. Ve Výroční zprávě 2010 je však uveden jako předseda představenstva. Poslední aktuální zápis v Obchodním rejstříku je ze dne 15.ledna 2003.

Podle vysvětlení současného předsedy představenstva p. Jaromíra Šebíka, odpovídá způsob jednání za společnost stavu podle rozhodnutí na již proběhlých valných hromadách společnosti. Rozhodnutí z těchto valných hromad dosud nejsou dosud zapsána v obchodním rejstříku z důvodu probíhajících soudních sporů.

Při respektování konstitutivních účinků rozhodnutí valných hromad a deklaratorního charakteru jejich zveřejnění v obchodním rejstříku, musíme konstatovat, že v podstatě na všech dokumentech, které jsme získali, se jako jediná osoba jednající za společnost Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. objevuje pouze Ing. Milan Soldán. Zápisy z jednání představenstva a dozorčí rady nám nebyly předloženy, takže jsme nemohli posoudit do jaké míry tento člen statutárního orgánu společnosti jednal v konsensu s rozhodnutími představenstva i dozorčí rady. Rovněž tak nebyly předloženy zápisy z jednání valných hromad od roku 2005 (poslední uveřejněný zápis v OR je z VH konané dne 8.6.2005), tudíž nebylo možno posoudit do jaké míry se jednání zástupce společnosti shoduje se záměry akcionářů. Poskytnutí vyjádření vedení společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. a majoritního akcionáře města Zlína k zastávané strategii v právních sporech o platnost valných hromad společnosti i k výhodnosti tzv. provozního modelu se nepodařilo získat.

Finanční plány společnosti byly Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. byly předkládány finančním ředitelem společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. Ing. Petrem Tejchmanem, který je současně členem představenstva této společnosti. Ing. Tejchman podával požadovaná vysvětlení a současně obhajoval předložené materiály. Je otázkou do jaké míry je tento statutární zástupce rozhodujícího odběratele ověřované společnosti schopen se ztotožnit se zájmy majoritního akcionáře a tyto uplatňovat vůči společnosti, jejímž je statutárním a výkonným zástupcem.

7. VĚCNÁ ZJIŠTĚNÍ A JEJICH POROVNÁNÍ S KRITÉRII

Na základě výše uvedených podkladů a postupů, které jsme provedli v souvislosti jednotlivými aspekty hospodaření účetní jednotky Vodovody a kanalizace Zlín, a.s., vydáváme následující zjištění a konstatování. Účelem této zprávy je poskytnout utříděné informace k výkonu akcionářských práv objednatel auditu k jednání o návrhu ceny vodného a stočného na rok 2012. Zhodnocení návrhu kalkulace je složitá činnost, která vyžaduje přístup k výstupům základního i vnitropodnikového účetnictví subjektu provádějícího vlastní kalkulaci. Tento přístup nám nebyl umožněn. Kapitola obsahuje souhrn všech předpisů a postupů pro výpočet ceny vodného a stočného a vyhodnocení poskytnutých podkladů k návrhu ceny na rok 2012.

Dále pak vyhodnocujeme efektivnost způsobu organizace správy nemovitého majetku VaK a.s. Zlín.

Konkrétně jsme provedli následující postupy:

7.1. Stanovisko k návrhu cen vodného a stočného provozovatele vodárenské struktury společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s., které tento předkládá dle čl. 14.11. Smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury uzavřené se společností Vodovody a kanalizace Zlín, a.s., která je vlastníkem této infrastruktury.

Oficiální stanovisko k návrhu cen vodného a stočného, podle uzavřené smlouvy ve smyslu čl. 14.15., předkládá písemně pronajímatel, tj. společnost Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. To znamená, že naše stanovisko, či spíše zjištění se týká vyhodnocení předložených podkladů z hlediska použitých kritérií.

Pro stanovování cen vodného a stočného platí následující obecně platné zásady:

Cena vody vychází z obecně závazných pravidel, kterými se musí řídit všichni provozovatelé. Výše ceny se může měnit pouze na základě pevně daných předpisů nastavených Ministerstvem financí ČR.

Způsob stanovení ceny vodného a stočného je přísně podřízen kalkulaci vycházející z Cenového výměru Ministerstva financí ČR pro každý kalendářní rok. Jedná se tedy o cenu věcně usměrňovanou státem.

Třemi základními stavebními kameny pro tvorbu ceny vody jsou oprávněné náklady, přiměřený zisk a kalkulační objemy.

Ekonomickou oprávněnost nákladů určuje Cenový výměr MF ČR, kde je stanoveno, které náklady mohou být do kalkulačního vzorce započítány a které naopak ne. Z nákladů tvoří největší položku odpisy vodohospodářského majetku (případně nájmné placené vlastníkovu majetku), které tvoří cca 40 % všech nákladů. Z těchto nákladů jsou generovány zdroje na obnovu vodovodů a kanalizací. Další významné položky představují opravy a provozní náklady, především spotřeba elektrické energie, laboratorní práce, chemikálie, poplatky za čerpané množství pitné vody či poplatky za vypouštění odpadních vod.

Přiměřený zisk slouží společně s odpisy z velké části ke generování zdrojů na obnovu a rozvoj vodohospodářského majetku. Kontrolu nad dodržováním předepsaných postupů provádí stát prostřednictvím příslušného finančního ředitelství. Mimořádná pozornost je věnována tomu, aby plánovaný a skutečně dosažený zisk byl znovu investován do obnovy, čímž je podstatně snižováno riziko poskytování nekvalitních služeb.

Obecně je cenová problematika upravena následujícími zákony:

- zákonem č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích) v § 20:

Vodné a stočné

(1) Vodné a stočné má jednosložkovou nebo dvousložkovou formu.

(2) Jednosložková forma je součinem ceny podle cenových předpisů^{17a)} a množství odebrané vody podle §16 nebo vypouštěných odpadních vod a srážkových vod podle §19.

(3) Dvousložková forma obsahuje složku, která je součinem ceny podle cenových předpisů^{17a)} a množství odebrané vody podle §16 nebo vypouštěných odpadních vod a srážkových vod podle §19 a pevnou složku stanovenou v závislosti na kapacitě vodoměru,

profilu přípojky nebo ročního množství odebrané vody. Podíl jednotlivých složek stanoví cenový předpis.^{17a)} Způsob výpočtu pevné složky stanoví prováděcí právní předpis.

(4) Vodné a stočné se hradí v jednosložkové formě, pokud obec nestanoví obecně závaznou vyhláškou vydanou v samostatné působnosti úhradu vodného a stočného ve dvousložkové formě, včetně druhu stanovení pevné složky. O úhradě vodného a stočného ve dvousložkové formě včetně druhu stanovení pevné složky může také rozhodnout nejvyšší orgán právnické osoby, která je vlastníkem vodovodů a kanalizací a ve které výkon hlasovacích práv nejméně ve dvoutřetinové většině drží obec.

(5) Je-li voda dodávána vlastníkem vodovodu, popřípadě jeho provozovatelem jiné osobě, než je odběratel, rozhoduje o formě vodného vlastník tohoto vodovodu.

- zákonem č. 526/1990 Sb. o cenách

v § 1 odst. (6):

V případech, kdy je trh ohrožen účinky omezení hospodářské soutěže nebo to vyžaduje mimořádná tržní situace a pro účely odvodu spotřební daně u tabákových výrobků podle zákona o spotřebních daních, 2a) mohou federální ústřední orgány státní správy nebo příslušné orgány republik usměrnit tvorbu cen podle tohoto zákona (regulace cen).

v § 2 odst.:

(3) Prodávající nesmí zneužívat svého hospodářského postavení k tomu, aby získal nepřiměřený hospodářský prospěch prodejem za sjednanou cenu zahrnující neoprávněné náklady nebo nepřiměřený zisk. Kupující nesmí zneužívat svého hospodářského postavení k tomu, aby získal nepřiměřený hospodářský prospěch nákupem za sjednanou cenu výrazně nedosahující oprávněných nákladů.

v § 4 odst.:

- (1) Způsoby regulace cen podle tohoto zákona jsou*
- a) stanovení cen (dále jen "úředně stanovené ceny"),*
 - b) usměrňování vývoje cen v návaznosti na věcné podmínky (dále jen "věcné usměrňování cen"),*
 - c) usměrňování cenových pohybů v čase (dále jen "časově usměrňované ceny"),*
 - d) cenové moratorium.*

(2) Způsoby regulace cen lze účelně spojovat.

v § 6 odst. :

- (1) Věcné usměrňování cen spočívá ve stanovení podmínek cenovými orgány pro sjednání cen. Tyto podmínky jsou*
- a) maximální rozsah možného zvýšení ceny zboží ve vymezeném období, nebo*
 - b) maximální podíl, v němž je možné promítnout do ceny zvýšení cen určených vstupů ve vymezeném období, nebo*

c) závazný postup při tvorbě ceny nebo při její kalkulaci.

(2) Tento způsob regulace cen platí pro všechny prodávající a kupující určeného druhu zboží.

v § 7 odst.:

(1) Jestliže pro smlouvy platí ceny, které jsou v rozporu s úředně stanovenými cenami podle § 5 nebo s věcným usměrňováním cen uplatněným podle § 6 po vzniku smluv, smluvní strany jsou povinny sjednat ceny odpovídající novým úředně stanoveným cenám nebo uplatněnému způsobu věcného usměrňování cen tak, aby vstoupily v platnost nejpozději do tří měsíců od účinnosti rozhodnutí o úředně stanovených cenách nebo o věcném usměrňování cen.

(2) Nedohodnou-li se smluvní strany na cenách odpovídajících novým úředně stanoveným cenám nebo uplatněnému způsobu věcného usměrňování cen, mohou ve lhůtě uvedené v odstavci 1 od smlouvy odstoupit. Odstupující strana je v takovém případě povinna nahradit druhé straně náklady tím vzniklé. Odstupuje-li od smlouvy občan jako kupující, platí postup podle zvláštního předpisu 8).

v § 10:

Zboží, u něhož se uplatňuje regulace cen podle § 5 a 6, zařazují cenové orgány rozhodnutím do seznamu zboží s regulovanými cenami (dále jen "seznam"). Seznam a ceny v jeho rámci stanovené a zboží, u něhož se uplatňuje regulace cen podle § 8, uveřejňují cenové orgány v Cenovém věstníku.

v § 14 odst.:

(1) Cenová kontrola spočívá

- a) ve zjišťování, zda prodávající nebo kupující neporušují ustanovení tohoto zákona a cenové předpisy,
- b) v ověřování správnosti předkládaných podkladů pro potřeby vyhodnocování vývoje cen, regulace cen a pro řízení o porušení cenových předpisů.

(2) Provádět cenovou kontrolu podle tohoto zákona jsou oprávněny cenové orgány a místní orgány nebo jimi pověřené orgány (dále jen "cenové kontrolní orgány"). Pracovníci těchto orgánů jsou oprávněni v souvislosti s výkonem kontrolní činnosti, pokud není zvláštními předpisy stanoveno jinak 10)

- a) vstupovat do všech prostorů kontrolovaných subjektů,
- b) nahlížet do účetních a jiných podkladů,
- c) požadovat od kontrolovaných subjektů vytvoření podmínek nezbytných pro výkon cenové kontroly.

- vyhláškou č.580/1990 Sb., kterou se provádí zákon č. 526/1990 Sb., o cenách

v § 2 odst.:

(2) Pro účely regulace cen pomocí úředně stanovených cen nebo věcného usměrňování cen se

a) za ekonomicky oprávněné náklady považují náklady pořízení odpovídajícího množství přímého materiálu, mzdové a ostatní osobní náklady, technologicky nezbytné ostatní přímé a nepřímé náklady a náklady oběhu; při posuzování ekonomicky oprávněných nákladů se vychází z dlouhodobě obvyklé úrovně těchto nákladů v obdobných ekonomických činnostech s přihlédnutím k zvláštnostem daného zboží,

b) za přiměřený zisk považuje zisk odpovídající obvyklému zisku dlouhodobě dosahovanému při srovnatelných ekonomických činnostech, který zajišťuje přiměřenou návratnost použitého kapitálu v přiměřeném časovém období.

v § 4 odst.:

(4) Kalkulací ceny uchovávanou pro potřeby cenové evidence u cen podléhajících věcnému nebo časovému usměrňování se rozumí takový propočet ceny, který prokazuje dodržení stanoveného způsobu regulace.

Při svém šetření jsme se proto zaměřili především na dodržování cenových předpisů a správnost předložené kalkulace návrhu na cenu vodného a stočného 2012.

Cenu vodného a stočného výrazně ovlivňuje mimo jiné také výše nájemného vodohospodářské infrastruktury, které je oprávněnou položkou nákladů. Toto nájemné bylo v podstatě dohodnuto na základě Smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury ze dne 30.4. 2004. Tato dohoda stanoví vzájemnou vazbu výše odpisů tohoto majetku a výše nájmu. Vzhledem k tomu, že se v praxi jedná o účetní odpisy převážně nemovitého oceněného pořizovacími cenami, popřípadě již zastaralými znaleckými posudky, lze mít oprávněnou pochybnost o tom, zda takto stanovené nájemné postačuje pro zachování prosté reprodukce pronajímaného majetku. Jak vyplývá z analýzy dosud získaných finančních informací, nelze ani vyloučit možnost, že odběratel MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. na základě dohodnuté ceny za pronájem vodárenské infrastruktury, zneužívá svého ekonomického postavení k dosažení ceny, která výrazně nedosahuje výši oprávněných nákladů. Tento postup by byl v rozporu s § 2 odst. (3) zákona č. 526/1990 Sb.!

Nájemce MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. předložil svým dopisem ze dne 29. 9. 2011 pronajímateli Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. návrh nájemného a cen pro vodné a stočné 2012. Tento návrh obsahuje návrh nájemného pro rok 2012 ve výši 105 316 424,- Kč. Výpočet této částky není nijak podložen a to ani rozpisem jednotlivých složek podle čl. 4.1. písm. a) až d) uzavřené smlouvy. Tudíž jsme nemohli posoudit jeho oprávněnost! Razantní zvýšení nájemného je v tomto dokumentu zdůvodňováno nutností reprodukce investic realizovaných v rámci akce „Zlínsko – čištění odpadních vod“, což jenom potvrzuje výše uvedené. V této souvislosti si dovoluujeme upozornit, že pokud by nebyla doložena oprávněná výše nájemného podle čl. 4 Smlouvy o pronájmu, pak by se, v částce přesahující tuto sjednanou cenu, nemohlo jednat o oprávněný náklad zahrnovaný do kalkulace. Rovněž tak by to mohlo být považováno za plnění bez právního důvodu (pokud by nebyl zpracován dodatek k nájemní smlouvě).

Další položky kalkulačního vzorce obsahují v podstatě pouze sumární částky jednotlivých složek. Tyto údaje jsme neměli možnost ověřit na základě údajů účetnictví společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. a rovněž ústní vysvětlení nebylo postačující. Z předložených podkladů a ústních vyjádření vyplývá, že společnost MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. nepoužívá střediskový způsob sledování nákladů, který je podle našeho názoru nezbytný pro prokázání jejich oprávněnosti. Z těchto důvodů se rovněž nemůžeme vyjádřit k oprávněnosti vykázaných nákladů.

Rovněž tak kalkulovaná výše zisku ve výši 16,58% (voda pitná) a 15,99% (voda odpadní) z úplných vlastních nákladů převyšuje obvyklou míru zisku v tomto odvětví ve srovnatelných podmínkách. Pro posouzení přiměřenosti kalkulovaného zisku by mohly posloužit i závěry cenových kontrol v předchozích obdobích. Tyto protokoly nám rovněž nebyly předloženy, přestože jsme byli informováni, že tyto kontroly proběhly bez negativních zjištění. Z těchto důvodů se také nemůžeme vyjádřit k přiměřenosti kalkulovaného zisku.

Při posuzování metodiky tvorby vlastní kalkulace jsme zjistili, že do položky kalkulačního vzorce řádku 4.2 Opravy infrastrukturního majetku jsou jako započítávané účty uvedeny účty 511 a 811010 + 818010 + 818020. Podle našeho názoru není možné do položky kalkulačního vzorce v přímých nákladech započítávat i zůstatky účtů vnitropodnikového účetnictví. Tento závěr vyplývá z metodických materiálů MZe ČR a to z Opatření obecné povahy MZe ČR sp. zn. 22402/2006-16330S a čj. 22402/2006-16330 a Přílohy č. 1 k opatření obecné povahy čj. 22402/2006-16330, jakož i Metodického pokynu MZe ČR "Pravidla pro stanovení výše vodného a stočného k § 36 odst. 5 a 7 zákona č. 274/2001 Sb." č. j.: 24 142/2003 – 6000 ze dne 1. července 2003 včetně příloh č.1 a č.2.

Dílčí závěr auditora k předloženému návrhu na cenu vodného a stočného na rok 2012 :

Na základě zadání ve smlouvě o dohodnutých postupech – první část předmětu smlouvy, jsme ověřovali podklady a výpočet vodného a stočného, které dne 29.9.2011 předložila Moravská vodárenská a.s. ke schválení.

Názorem auditora je neakceptovat návrh na zvýšení cen vodného a stočného (V+S) na rok 2012 z těchto důvodů:

Auditorům nebyly poskytnuty všechny potřebné a požadované podklady k provedení důkladné kontroly výpočtu návrhu cen V+S na rok 2012 a proto není možné oprávněnost kalkulované výše ceny vodného stočného 2012 průkazně ověřit.

Konkrétně se jedná zejména o následující prvky:

A. Základní složkou nájemného je částka ročních účetních odpisů vodohospodářského majetku v majetku Vodovody a kanalizace Zlín a.s. Tyto odpisy jsou stanovovány na základě odpisového plánu, který každá účetní jednotka musí sestavovat na základě zákona o účetnictví 563/1991 Sb.

Odpisový plán, přes opakovanou žádost, nebyl poskytnut a tak nebylo možné provést kontrolu kalkulace návrhu ceny.

Cituji ze Smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury uzavřenou mezi Vodovody a kanalizace Zlín a Moravská vodárenská, a.s. viz jednotlivé body smlouvy:

- 4.1. *Nájemné je stanoveno dohodou smluvních stran jako roční za kalendářní rok a je tvořeno z těchto složek:*
- a. *z částky ročních účetních odpisů předmětu smlouvy za každé účetní období*
 - b. *z úroků z řádně spláceného Úvěru*
 - c. *z částky ve výši 3 % ze složek nájemného podle písm. a) výše a*
 - d. *z částky účelového finančního plnění*

Stanovení rozhodující složky nájemného není doloženo předepsanou výpočtovou základnou a stanovení částky samovolným rozhodnutím není tedy právně „čisté“!

B. Nebyly nám předloženy ani další potřebné a dostatečné podklady ve smyslu čl. 14.11. až 14.14. Smlouvy o pronájmu, zejména pak průkazná kalkulace výsledné ceny, detailní rozpis jednotlivých nákladových položek a zdůvodnění výše ziskové přírážky (cituji následující body smlouvy):

14.11. *Návrh cen zpracuje provozovatel pro následující rok podle platných právních a cenových předpisů a předloží ho pronajímateli vždy nejpozději do 30.9. běžného roku k vyjádření (stanovisku). K tomu je provozovatel povinen předložit veškeré propočty, údaje a doklady, ze kterých při stanovení nákladové ceny vycházel. Propočty budou provedeny za období následující po poslední úpravě ceny. Pronajímatel má právo požádat, aby mu byly předloženy propočty za delší období, na jehož délce se s provozovatelem dohodne. Návrh cen bude obsahovat oddělený výpočet vodného a stočného, aby mohly být odděleny ekonomické náklady na vodné a stočné.*

14.12. *Propočty musí obsahovat:*

- a.) *Na straně příjmů: veškeré příjmy provozovatele ve sledovaném období, které vplynuly přímo z činností upravených touto smlouvou, včetně fakturace za dodávku vody předané. Neberou se v úvahu příjmy z jiných činností provozovatele v souladu s čl. 8 odst. 8.2. této smlouvy.*
- b.) *Na straně výdajů: veškeré výdaje provozovatele ve sledovaném období, které přímo vplynuly z činností upravených touto smlouvou, včetně poplatků, daní a nájemného vyplývajících z činností stanovených touto smlouvou a nákladů na dodávku vody mimo území, stejně jako amortizace provozních investic, obecné náklady a finanční náklady.*
- c.) *Výsledné porovnání příjmů a výdajů s vyčíslením hospodářského výsledku a výhledu dalšího vývoje tohoto výsledku s jeho odůvodněním a propočtem nákladové ceny vodného a stočného a ceny vody předané navrhované pro příští období.*

14.13. *Pronajímatel má právo kontrolovat všechny tyto hodnoty a provozovatel je povinen mu tuto kontrolu umožnit, poskytnou mu potřebnou součinnost a předat mu veškeré k tomu potřebné podklady.*

14.14. Smluvní strany sjednávají, že cena vodného a stočného stanovená v souladu s touto smlouvou a zejména s ustanovením tohoto článku může zahrnovat přiměřenou ziskovou marži provozovatele.

V případě schválení ceny bez nezbytného doložení by mohlo v krajním případě dojít i k situaci, že schválená cena ze strany VaKu a.s. bude následnou kontrolou Finančního ředitelství označena za porušení cenových předpisů. Porušování povinností provozovatele vyplývajících ze smlouvy i vůči pronajímateli je jistě pádným důvodem pro neschválení navržené ceny.

7.2. Zhodnocení efektivity způsobu organizace správy nemovitého majetku subjektu Vodovody a kanalizace Zlín, a.s., zejména zda existuje jiný vhodnější model správy tohoto majetku.

Veškerý nemovitý majetek (současně i movitý) společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. je spravován společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. Správa probíhá na základě Smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury. Na základě uzavřené Servisní smlouvy (smlouva nebyla poskytnuta) MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. provádí inventarizaci najatého majetku i jeho účtování v rámci vedení celkového účetnictví společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. Inventarizace se provádí na základě příkazu generálního ředitele společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s., kterým se nařizuje inventarizace veškerého majetku této společnosti (i najatého). Inventurní soupisy jsou podepisovány pouze zaměstnanci MORAVSKÉ VODÁRENSKÉ, a.s. Zástupce Vodovodů a kanalizací Zlín, a.s. předseda představenstva Ing. Soldán schvaluje závěry inventarizační komise.

Stávající způsob správy veškerého majetku společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. je zásadním způsobem ovlivněn i organizačním uspořádáním této společnosti. Organizační strukturu tvoří sedm členů představenstva, šest členů dozorčí rady a jedna asistentka t.č. na mateřské dovolené.

V rozporu se stanovami společnosti ze dne 8.6.2005 ve společnosti nepůsobí ani ředitel, kterého podle stanov jmenuje představenstvo a může být vybaven rozsáhlými pravomocemi při jednání za společnost. V podstatě lze konstatovat, že praktické řízení společnosti je zásadním způsobem ovlivněno uzavřenou servisní smlouvou uzavřenou se společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s., která vykonává nebo zajišťuje pro společnost Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. téměř všechny činnosti. Vzhledem k tomu, že společnost MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. může být, s ohledem na uzavřenou Smlouvu o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury, v některých případech (např. stanovení ceny vodného a stočného) ve střetu zájmu se společností Vodovody a kanalizace Zlín, a.s., stálo by jistě za zvážení, zda stávající model fungování je nejvhodnější. Tato úvaha by měla mít i dlouhodobější rozměr, neboť za cca 20 let dojde k ukončení uzavřené Smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury se společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. a v případě, že by se statutární orgány společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. rozhodly tuto smlouvu neprodlužovat, měly by být vytvořeny předpoklady pro zajišťování této činnosti vlastníkem této vodárenské infrastruktury tj. společností Vodovody a kanalizace Zlín, a.s., která by na to měla být alespoň organizačně připravena.

7.3. Zhodnocení prognózy dalšího vývoje hospodaření společnosti VaK Zlín a.s.

Při hodnocení prognózy dalšího vývoje společnosti VaK Zlín a.s. jsme vycházeli z veřejně přístupných informací, materiálů předložených představenstvem společnosti, právních dokumentů ovlivňujících zásadním způsobem hospodaření této účetní jednotky, platné právní úpravy upravující oblast vodohospodářství, koncepce rozvoje vodohospodářské struktury na Zlínsku a stávající hospodářské situace. Toto hodnocení bylo zaměřeno především na zhodnocení předpokladů pro dodržení principu nepřetržitého trvání účetní jednotky (going concern) i na posouzení možného naplnění parametrů úpadku ve smyslu insolvenčního zákona.

Omezení auditora při provádění těchto postupů spočívalo ve struktuře předložených informací představenstvem společnosti, v omezené možnosti kontaktu s kompetentními osobami k problematice vodohospodářství na Zlínsku a nepředložení koncepce dlouhodobého rozvoje společnosti ze strany statutárních orgánů společnosti i akcionářů.

Na úvod našeho šetření jsme na základě veřejně dostupných informací provedli analýzu celkové situace v oblasti vodohospodářství České republiky. Z této analýzy vyplynulo, že situace na Zlínsku víceméně odpovídá celkovému stavu i v ostatních krajích ČR. Charakteristickým znakem většiny událostí, které se dotýkaly všech, dříve státních vodohospodářských organizací, byla snaha o jejich privatizaci. Ze začátku to byla řízená činnost ze strany FNM České republiky a později živelné snahy různých soukromých subjektů, které se snažily proniknout do hospodářsky výhodných oblastí hospodaření. Přestože, se stát při své činnosti snažil a snaží ovlivnit negativní celospolečenské dopady přirozeného fungování tržního hospodářství (např. legislativní úpravou, stanovy, 1 zlatá akcie FNM, cenová regulace), ve většině případů (i za cenu prolomení těchto ochranných mechanismů) došlo ke zprivatizování ekonomicky výnosných činností v oblasti vodohospodářství. Tento vývoj se nevyhnul ani Zlínskému kraji. Celou situaci podrobně popisují veřejně přístupné zdroje jako např. zpráva společnosti Transparency International. Pro bližší pochopení této situace uvádíme citace nejvýznamnějších pasáží:

Úvod

V rámci atomizace vodního hospodářství, která byla důsledkem převodů majetku státu na obce na začátku devadesátých let, došlo k neprůhlednému nastavení vlastnických práv a dlouhodobých provozovatelských smluv. Nastavování smluv s provozovateli vodovodů a kanalizací provázela a stále provází celá řada nejasností.

Provozní modely jsou často nastaveny tak, že znevýhodňují veřejného vlastníka infrastruktury.

Provozní model není transparentní z hlediska stanovení cen a zisku (zisk se stanovuje přírůžkou k oprávněným nákladům) a nemotivuje soukromé provozovatele zvyšovat efektivnost. Provozním společnostem jsou často uznávány veškeré náklady spojené s provozem infrastruktury a zisk těchto společností je obvykle kalkulován přírůžkou k těmto nákladům. Provozatelské společnosti jsou motivovány spíše k vyšším výdajům než k úsporným opatřením.

Smlouvy byly uzavírány na dlouhá období — převážně na více jak 15 let (někdy i na dobu přesahující 25 let). Tím podporují monopolní postavení některých společností a zaručují provozovatelům nadstandardní podmínky, přičemž náklady zůstávají vlastníkům

infrastruktury, tj. městům a obcím, zatímco zisky soukromníkům. Veřejné investice do infrastruktury se de facto přeměňují v nepřímou podporu soukromého provozovatele. Tato skutečnost vedla i k pozastavení čerpání ze strukturálních fondů EU.

Uvedené příklady privatizace vodárenského odvětví popisují netransparentní způsob privatizace a rovněž dokládají objem financí, o které veřejný sektor přišel.

Privatizace vodního hospodářství v ČR by dávala smysl, pokud by ekonomické ukazatele na straně nákladů prokazovaly následnou nižší zainteresovanost veřejného sektoru na jejich financování a naopak na straně výnosů přinášely veřejnému sektoru lepší výsledky. Ve skutečnosti však veřejný sektor přichází nejen o zdroje z výdělečné provozní činnosti, ale i o možnost čerpat zdroje z EU. Veškeré náklady jsou přitom postupně přenášeny na spotřebitele a daňové poplatníky.

Vzhledem k nutnosti obnovovat stávající kapacity a dále je rozšiřovat (především v oblasti čištění odpadních vod) je nabíledni, že cena vody bude nadále stoupat. Jelikož chybí motivační nástroje ke zvyšování efektivity a kvality provozování a zároveň dochází ke zpomalování investic do infrastruktury, je zřejmé, že zvyšování cen je v současnosti způsobeno především vysokými náklady na provoz.

Současné nastavení rovněž účinně nezabezpečuje dlouhodobou udržitelnost vodohospodářské infrastruktury a tím postupně snižování „závislosti“ tohoto odvětví na dotačním financování.

Konec státních podniků

Do roku 1993 existovalo v České republice celkem 11 státních podniků (9 krajských a 2 pražské), které provozovaly vodovody a kanalizace a měly na starosti obnovu a rozvoj vodárenské infrastruktury.

Usnesením vlády České republiky č. 222 z 3. 7. 1991 k zásadám reformy a transformačních procesů systémů zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod započal proces přípravy privatizace státních podniků. V roce 1991 byl připraven a schválen zákon č. 92/1991 Sb., o převodu majetku státu na jiné osoby. V návaznosti na výše uvedené usnesení vlády a na schválený zákon o převodu majetku státu na jiné osoby vypracovalo Ministerstvo zemědělství ČR Zásady pro privatizaci státních podniků oboru veřejných vodovodů a kanalizací. Tyto zásady obsahovaly zásadní postřeh:

„Expertízy zahraničních konzultačních firem a zkušenosti z provozu veřejných vodovodů a kanalizací v zemích vyspělé Evropy potvrzují výhody existence větších organizačních struktur, které jsou schopny pro uživatele, především občany, zajistit kvalitnější a levnější služby při provozu a rozvoji tohoto oboru.“

Realizace privatizačních projektů však vedla k rozdrobení logických, velkých a funkčních organizačních struktur. Z 11 velkých státních podniků vzniklo cca 40 okresních vodohospodářských společností a dalších více než 1200 drobných provozovatelů s různou formou vlastnictví infrastruktury.

Založení vodohospodářských obchodních společností a bezúplatný převod majetku na města a obce.

Během roku 1993 stát Česká republika delegoval správu vodárenského monopolu na města a obce.

Stát níže uvedeným postupem privatizoval provozování služeb v oblasti zásobování vodou a řešení otázek jejího odvádění a čištění. Bezúplatným převodem majetku bývalých státních

podniků převedl stát na samosprávu daného regionu i odpovědnost a práva rozhodovat a řídit.

Nové vodohospodářské obchodní společnosti (dále jen „VHS“) byly založeny na základě schválených privatizačních projektů státních podniků. Tyto nové VHS měly zajistit provoz a rozvoj zásobování pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod. Privatizační projekty státních podniků byly navrženy se systémem, který zabezpečoval rozhodující vliv obcí na VHS. Obce měly mít trvale zajištěnou majoritní účast ve VHS. Účastnický podíl obce na majetku nové VHS, který obec získala bezúplatně, byl úměrný hodnotě infrastrukturního majetku, který přešel na obec dle zákona ČNR č. 172/1991 Sb. a sloužil výhradně jedné obci, nebo odpovídal podílu na společném majetku, který sloužil více obcím. Obce musely vyjádřit souhlas s účastí ve VHS a privatizační projekt musel obsahovat i návrh stanov a zakladatelské listiny. Již v letech 1992—1993 stát počítal s tím, že VHS může mít formu smíšenou nebo oddělenou. Oddělené VHS mají zajišťovat služby na úseku provozu, případně i rozvoje vodárenských systémů na základě kontraktů s fyzickými nebo právníckými osobami. Smíšené VHS, které infrastrukturu vlastní i provozují, své vztahy mají řešit zakladatelskou smlouvou, stanovami a řádnou správou obchodní společnosti dle zákona č. 513/1999, obchodního zákoníku.

Zachování vlivu státu na základní chod vodáren — zlatá akcie a stanovy

Státní správa si již v době realizace privatizačních projektů VHS uvědomovala, že s ohledem na monopolní charakter odvětví musí vytvořit fungující kontrolní mechanismy a regulační (legislativně-právní) rámec pro chování VHS z hlediska státní politiky na úseku ochrany vodních zdrojů, koncepce rozvoje vodohospodářských systémů, ochrany životního prostředí, ekonomických nástrojů i vlivu zahraničního kapitálu.

Realizaci privatizačních projektů státních podniků v odvětví vodárenství stát rezignoval na výnos z prodeje 11 krajských vodárenských podniků, jehož výše by se pohybovala v řádech miliard korun. Místo finanční injekce ve prospěch státního rozpočtu dal přednost bezúplatnému převodu infrastrukturního majetku státních podniků na samosprávu jednotlivých měst a obcí. Zároveň deklaroval svůj záměr, aby veřejné služby v oblasti vodárenství byly v budoucnu realizovány prostřednictvím VHS, které trvale kontrolují a spravují samosprávy jednotlivých regionů (omezením převoditelnosti akcií VHS a vytvořením pravomoci zlaté akcie).

Stát tak privatizoval státní podniky a současně vytvářel pojistky proti možným pokusům dále privatizovat vodárenský monopol. Privatizační projekty obsahovaly ujednání, která umožňovala státní správě uplatnit svůj vliv ve VHS formou „zlaté akcie“, díky které byl stát schopen zablokovat nevýhodné či nežádoucí změny ve VHS u zásadních záležitostí, v nichž bylo v rámci hlasování valné hromady pro schválení příslušného usnesení potřebné dosáhnout 66% nebo 75% kvora všech druhů emitovaných akcií (akcie na jméno, akcie na doručitele a navíc i zlaté akcie).

Stát se souhlasem měst a obcí rovněž významně omezil možnost prodat akcie VHS. Do stanov VHS byla zapracována ustanovení omezující převoditelnost akcií na jméno a práva s nimi spojená.

Vlastnická struktura vodárny byla uzavřená a stabilizovaná. Okolo 90 % akcií všech VHS vlastnily města a obce a tento podíl byl převoditelný pouze se souhlasem valné hromady, navíc pouze mezi stávajícími akcionáři, vlastníky akcií na jméno. Akcie na jméno získávaly města a obce při vzniku společnosti, ale i následně, při nepeněžitých vkladech infrastruktury do VHS a následném úpisu akcií. Pojistka omezující převoditelnost akcií prakticky

vyklučovala možnost privatizovat VHS, aniž by došlo k porušení stanov nebo obchodního zákoníku.

Tímto způsobem vzniklo v letech 1993—1994 téměř 40 okresních vodáren, které převážně vlastnily infrastrukturu a současně zajišťovaly zásobování vodou pro více než 90% obyvatel České republiky.

Zbylých 10% vodárenského trhu zabezpečovali drobní provozovatelé, kteří vznikli z obcí, jež se rozhodly nevkládat majetek do okresních VHS, ale provozovat majetek samostatně, případně jeho správu svěřit soukromé provozní společnosti, ve které měla obec obchodní podíl nebo své zástupce v orgánech společnosti.

Zbývajících 10% akcií drželi drobní akcionáři na základě kuponové privatizace.

Privatizace vodohospodářských společností formou prodeje akciového podílu (v období do vstupu České republiky do EU)

Koncem 90. let probíhaly v České republice privatizace vodáren formou přímých nákupů akcií. Jednalo se převážně o nákupy akcií vodáren velkých měst, které zásobovaly vodou hustě zalidněná města (Pražské vodovody a kanalizace, a.s., Ostravské vodárny a kanalizace, a.s., Brněnské vodovody a kanalizace, a.s.), nebo krajských vodáren (Severomoravské vodovody a kanalizace, a.s. a Severočeské vodovody a kanalizace, a.s.), které zajišťovaly provozování pro velké územní celky a slibovaly investorům zisky.

Privatizace formou prodeje akcionářských práv (v období do vstupu České republiky do EU)

Vodovody a kanalizace Zlín

Od roku 2001 probíhala privatizace některých vodohospodářských společností poněkud jiným způsobem. Po privatizaci SmVaK skončily přímé nákupy akcií vodáren v České republice. Ke změně zřejmě dopomohla skutečnost, že prodejem akcií vodáren přišly smíšené vodárenské společnosti nebo města vlastníci pouze infrastrukturu o možnost dotací z EU. Zájem o nákup infrastruktury poklesl, nikoli však zájem o provozní část vodáren tvořící zisky. Na vodárenském trhu se objevuje tzv. provozní model, který spočívá v tom, že si město ponechává v majetku vodárenskou infrastrukturu, ale dodávku, kanalizaci a čištění vody svěřuje soukromé společnosti. Jedním z velice složitých příkladů je zavádění provozního modelu ve Zlíně. Tento proces není dodnes z důvodů dlouhotrvajících soudních sporů zcela vyjasněn a okolnosti, které ho provázely, vyvolávají celou řadu otázek.

Příprava vstupu strategického partnera do VaK Zlín

V roce 1994 byla Fondem národního majetku založena smíšená akciová společnost Vodovody a kanalizace Zlín (VaK Zlín), která byla tvořena třemi skupinami akcionářů. Statutární město Zlín vlastnilo 47% akcií, malé obce společně vlastnily 40% akcií a zbylých 13% vlastnili drobní akcionáři, kteří nabyli své podíly ve druhé vlně kuponové privatizace. Privatizace ziskové části podnikání VaK Zlín, tj. provozní části společnosti, začala v roce 2001.

Představenstvo společnosti VaK Zlín tehdy vyhlásilo veřejnou soutěž na provozovatele infrastruktury, kterou začalo připravovat vstup strategického partnera. Do soutěže se přihlásily celkem čtyři společnosti. Přestože jedna z nich, Jižní vodárenská, a.s. (dceřiná společnost skupiny Vivendi Water, dnešní Veolia Voda), u dvou ze tří poradců zcela propadla, byla představenstvem VaK Zlín vyhlášena vítězem. Tato skutečnost budila

podezření, zda o vítězi nebylo rozhodnuto již předem. Vstup Jižní vodárenské do VaK Zlín měl být schválen na valné hromadě akcionářů VaK Zlín, která se konala dne 17. 4. 2002. Akcionáři na valné hromadě však vstup tohoto strategického partnera odmítli.

Projekt Morava pro „konsolidaci vodáren“ na Moravě

V roce 2001 se do procesu privatizace vodáren zapojila Česká spořitelna, a.s. (ČS). ČS a společnost Česká infrastruktura, a.s., vytvořily společný projekt s názvem Projekt Morava, který byl určen pro vodohospodářské společnosti, jejichž majoritními vlastníky byly obce a města. Uváděným cílem projektu bylo získat akciové podíly ve většině vodohospodářských společností na Moravě, tyto společnosti konsolidovat a případně připravit na vstup strategického partnera. Současně ČS uváděla, že zajistí bankovní služby a možnost získat levné finanční zdroje k financování rozvojových plánů souvisejících mimo jiné se vstupem České republiky do Evropské unie a plněním závazků v oblasti čistoty a ochrany vod. Obdobný projekt s názvem Projekt Čechy byl spuštěn v českých regionech.

Ve světle pozdějších událostí nelze vyloučit, že ČS pouze zastupovala skupinu společností, která projevila zájem o získání zisky tvořící části monopolu v daných regionech.

ČS za nákup akcií VaK Zlín nabízela výplatu ve výši 80% kupní ceny, která byla stanovena na 160 Kč za akcii, dále možný závazek investora nezvyšovat cenu vodného a stočného nad míru inflace po dobu platnosti akcionářské dohody, získání dlouhodobých výhodných půjček od ČS a ujištění, že přístup k dotačním titulům z fondů EU a od státu Česká republika nebude mechanismem uzavřených smluv v žádném případě dotčen. K vlastnímu převodu akcií mělo dojít v momentě, kdy by to umožnily stanovy VaK Zlín.

Smluvní dokumentace se skládala ze smlouvy o budoucí smlouvě o koupi akcií, smlouvy o koupi akcií, příkazní smlouvy, plné moci k výkonu akcionářských práv a plné moci k registraci pozastavení práva nakládat (PPN) u Střediska cenných papírů. Dále ČS nabízela městu Zlín a dalším akcionářům podpis tzv. akcionářské dohody, kde byly stanoveny základní principy a pravidla spolupráce. Tato dohoda upravuje vzájemné vztahy akcionářů ve společnosti a jejich působení v ní. Mezi pravidla vztahů, upravená v dohodě, patřilo zastoupení akcionářů v představenstvu, v dozorčí radě a v managementu, pravidla pro případný odkup akcií nebo zvyšování základního kapitálu společnosti a také garance týkající se cen vodného a stočného.

Odkup hlasovacích práv za 160 Kč na akcii a podpis akcionářské dohody

Ještě před konáním valné hromady VaK Zlín, která neodsouhlasila provozní model s Jižní vodárenskou, a. s., odsouhlasilo dne 4. 4. 2002 zastupitelstvo města Zlín záměr prodat svůj podíl v této společnosti České spořitelně a společnosti Stredoeurópský makléřský dóm a uložilo Radě města Zlín uzavřít výše zmíněné smluvní dokumenty. To vše pod podmínkou, že na valné hromadě VaK Zlín nedojde ke schválení vstupu strategického partnera. Devět dnů poté, co akcionáři na valné hromadě VaK Zlín dne 17. 4. 2002 odmítli provozní model se společností Jižní vodárenská, a.s., Rada města Zlín přistoupila na nabídku ČS.

Podpisem akcionářské dohody statutární město Zlín získalo hotovost ve výši 80% dohodnuté kupní ceny, tj. 128 Kč za akcii. Současně s podpisem akcionářské dohody město uzavřelo příkazní smlouvu a podepsalo plné moci, ve kterých předalo výkon hlasovacích práv k akciím. Zůstaly mu tak v ruce „prázdné“ akcie. Město, jako dosavadní majoritní akcionář VaK Zlín, od té chvíle již nemělo oprávnění příkazní smlouvu ani plnou moc s ČS ukončit. Sankce hrozící za porušení smluvních ujednání byly stanoveny na 100 procent kupní ceny akcií a náhradu škod. Město ztratilo právo účastnit se svým jménem valných hromad společnosti VaK Zlín a také ztratilo právo hlasovací. Během jednoho roku od spuštění

„Projekt Morava“ přistoupila na nabídku ČS i některá další města a obce. ČS tak získala nejprve blokační minoritu a následně majoritu hlasovacích práv a možnost podílet se na strategickém vývoji společnosti, což bylo v rozporu se stanovami společnosti VaK Zlín, které zakazovaly převod akcií a práv s nimi spojených na třetí osoby mimo stávající akcionáře.

Systém smluv, které podepsalo město Zlín a další obce, se vypořádal s omezenou převoditelností akcií tak, že toto omezení obešel. Města a obce stále držely ve svém vlastnictví akcie (prázdne, bez jakýchkoliv práv), ale rozhodující práva předaly k dispozici soukromé společnosti. Mezi tato práva patřilo rozhodování o obsazení představenstva, dozorčí rady a managementu. Je zářející, že se představenstvo společnosti VaK Zlín proti tomuto postupu neohradilo.

Postup Rady města Zlín je zářející i ve světle dalších informací. Radě města Zlín byla doručena i druhá nabídka na odkup akcií VaK Zlín. Jednalo se o nabídku Sdružení měst a obcí, která nabízela 200 Kč na akcii, tudíž byla lepší než nabídka ČS a zajišťovala společnosti VaK Zlín možnost získat dotace z předvstupního fondu ISPA, protože by se vlastníkem akcií (či hlasovacích práv) stalo sdružení měst a obcí, což ponechávalo VaK Zlín v pozici oprávněného žadatele o dotace. Tato nabídka byla podložena zárukou banky na plnění za daný závazek. Vedení města tuto nabídku na zastupitelstvu neprojednalo. Původně v roce 2001 Česká spořitelna nabízela 200 Kč za akcii. V roce 2002 tuto nabídku změnila na 160 Kč za akcii.

Převod hlasovacích práv na strategického partnera

Česká spořitelna následně převedla svá práva a povinnosti ze smluv s městy a obcemi na svého partnera ze skupiny Vivendi Water (dnes Veolia Voda), společnost Jižní vodárenská a.s. V projektu, který prezentovala jako svůj záměr získat akciové společnosti vodáren, konsolidovat je a připravit je na vstup strategického partnera, tak byla Česká spořitelna zapojena necelý rok. Smlouvy přitom uzavírala s platností na 20let. Jižní vodárenská a.s. se tímto způsobem dostala do pozice osoby ovládající vodárnu. Následný vývoj vedl k prodeji ziskové části vodárny (provozní části) soukromému subjektu bez výběrového řízení a bez nastavení jakýchkoliv provozovatelských kritérií (nájem infrastruktury). To vedlo k drastickému snížení hodnoty akcií společnosti VaK Zlín ve vlastnictví měst a obcí. Města a obce přišly o zisky z provozu a tím o prostředky na financování infrastruktury, kterou vlastní.

Prodej provozní části společnosti

Den před vstupem České republiky do EU byl akcionářům VaK Zlín předložen ke schválení prodej provozní části vodárny společnosti Zlínská vodárenská a.s., která také patří do skupiny Veolia Voda, a následně smlouva o nájmu a provozování vodovodů a kanalizací. Předložená zpráva představenstva uváděla výhody tohoto tzv. provozního modelu a důvody výběru provozovatele. Zpráva uváděla jako hlavní důvod k zavedení tohoto modelu získání dotací z EU, ale akcionářům byl slibován i inflační růst ceny vodného a stočného nebo přednostní realizace investic. Jako důvod nevyhlašování výběrového řízení na provozovatele a exkluzivního jednání pouze se společností ze skupiny Veolia Voda byl uváděn výsledek výběrového řízení z roku 2001. Ve zprávě bylo dále uvedeno, že ekonomický přínos prodeje provozní části podniku se bude pohybovat mezi 40–260 mil. Kč. Valná hromada VaK Zlín tak schválila provozní model, který dokončil rozdělení společnosti VaK Zlín na infrastrukturní a provozní část. Provozní část byla prodána Zlínské vodárenské

za 80 milionů Kč, infrastrukturní část je Zlínské vodárenské pronajímána za 85 milionů ročně (v podstatě za odpisy a režii), přičemž smlouva je schválena na 30 let.

Dotace pro VaK Zlín

V době schvalování smluv mezi ČS a městem Zlín byl připraven dotační projekt „Zlínsko — čištění odpadních vod pro Evropu“ ve výši cca 600 mil. Kč, z předvstupního fondu ISPA. Projekt byl v té době ve fázi schvalování na MŽP. Zástupci města Zlín byli MŽP vyzváni, aby revokovali rozhodnutí o prodeji akcií VaK Zlín České spořitelně, neboť akceptování nabídky ČS znemožní schválení dotačního projektu. Vedení města Zlín tuto informaci při projednávání převodu hlasovacích práv na Českou spořitelnu zastupitelům nesdělilo, přičemž toto stanovisko mohlo hlasování o prodeji akcií zásadně ovlivnit. VaK Zlín daný projekt dotace nezískal.

Následné zavedení provozního modelu v dubnu 2004 znemožnilo společnosti VaK Zlín získat dotace z Fondu soudržnosti EU pro období let 2005—2006, neboť provozovatelská smlouva byla nevyvážená a nezajišťovala ochranu veřejného zájmu. Akcionáři VaK Zlín, obce a města, tedy od roku 2004 financují infrastrukturu z veřejných rozpočtů a na zisku mají jen minimální podíl. Za období zavedení provozního modelu 2004—2007 vydělal VaK Zlín 21,7 mil. Kč a provozovatel Veolia Voda 85 mil. Kč. Ve stejné době musel VaK financovat investice v hodnotě 522 mil. Kč.

Další vývoj a dopady provozního modelu

Komise pro cenné papíry v roce 2004, po zavedení provozního modelu ve Zlíně, rozhodla o tom, že město Zlín a společnost Jižní vodárenská, a. s. porušily v roce 2002 zákon a nemohou vykonávat hlasovací práva, a udělila jim pokutu za porušení zákona. V roce 2005 bylo nicméně rozhodnutí Komise pro cenné papíry zrušeno pro formální nedostatky. Někteří akcionáři podali žaloby na postup města Zlín a představenstva společnosti VaK Zlín. V roce 2007 Krajský soud v Brně rozhodl o neplatnosti valných hromad VaK Zlín od srpna 2002 do dubna 2004. Tento rozsudek byl potvrzen Vrchním soudem v Olomouci. Společnost Veolia Voda se odvolala k Nejvyššímu soudu a do sepsání této studie nebyl výsledek znám.

Dopady provozního modelu:

VaK Zlín nedostal kvůli provoznímu modelu dotace z EU. Evropská komise kritizovala zejména nestandardní výběr provozovatele, neexistenci kritérií pro sledování efektivity provozování a nestandardní délku trvání smlouvy o nájmu a provozování. Obnova a výstavba nové infrastruktury je dnes financována převážně z veřejných peněz a veřejný sektor má výrazně nižší podíl na zisku z provozování než soukromý provozovatel. VaK Zlín má v ČR za posledních 5 let druhý největší nárůst cen vodného a stočného, o 45%. V tomto růstu přitom není zohledněn vliv financování odkládaných investic. Investice na VaK Zlín teprve čekají a do ceny vodného a stočného se v případě financování bez dotací promítnou v plné výši.

Důsledky privatizace vodárenských společností v České republice

V předchozích kapitolách byly popsány případy privatizace vodáren, které v podstatě vždy dokládají stejné důsledky pro veřejný sektor a spotřebitele.

Z pohledu veřejného sektoru, tedy státu, měst a obcí, znamenala privatizace vodáren realizovaná výše uvedenými postupy:

- 1) ztrátu dosavadních zdrojů financování rozvoje infrastruktury, tj. výnosů a zisků dosahovaných při prodeji vody;
- 2) ztrátu přímé kontroly a rozhodování ve všech zásadních věcech týkajících se prodeje vody a často i výrazně vyšší růst cen vodného a stočného oproti vodárnám, jež zůstaly ve vlastnictví obcí;
- 3) ztrátu nároku na dotace od státu a EU pro vodárnu a tím nutnost financovat investice z rozpočtů obcí či svazků obcí;
- 4) ztrátu schopnosti samostatně rozhodovat o rozvoji vodárenské infrastruktury v regionu, včetně rozhodování o prioritách výstavby vodárenské infrastruktury v průmyslových zónách.

Privatizace vodáren přinesla městům a některým vodárnám zpravidla jednorázové finanční zdroje, které byly následně městy či vodárnami investovány zpět do vodárenské infrastruktury, a to i v případě, kdy již města vodárny nevladnily. V případě modelu privatizace z roku 2008, který je aktuálně zaváděn v Kroměříži, již nedochází ani k tomuto krátkodobému efektu.

Z pohledu měst a obcí a z pohledu státu se na konci 90. let mohl záměr privatizovat vodárny jevit jako správný krok. Převládal názor, že drahé a potřebné investice do odvětví se podaří částečně pokrýt zapojením soukromého sektoru. Realita privatizačních kauz SmVaK, PVK a VaK Zlín však jednoznačně prokázala, že opak je pravdou. Do smluv mezi městy či vodárnami a provozovatelem nebyla zahrnuta kritéria provozování, sankce za neúměrný růst provozních nákladů a za nesplnění slibů inflačního růstu cen vodného a stočného. Nebyl do nich zapracován mechanismus participace veřejného sektoru na zisku z provozování, ani princip participace veřejného sektoru na růstu zisku z důvodu zvyšování produktivity provozování v důsledku výstavby nové vodárenské infrastruktury, kterou města financují. Pokud města vybudují novou vodárenskou infrastrukturu, musí ji k provozování pronajmout stávajícímu provozovateli, protože jinou možnost vlastně nemají.

Tento trend stát zaregistroval a v roce 2003 se pokusil nežádoucí vývoj zastavit. Mezirezortní komise složená se zástupců MF, MŽP, MMR, MV, FNM, MZE a odborných poradců se shodla na tom, že pokud se soukromý sektor podílí na řízení a ziscích vodáren, musí být smluvně vázán ke spolufinancování investic z vlastních zdrojů. Byl vypracován návrh modelu privatizace, kdy řízení vodárny, podíl na zisku i podíl na investicích měly být financovány veřejným a soukromým sektorem půl napůl. Soukromý i veřejný sektor měly mít stejné povinnosti i práva. Tento návrh však vláda neschválila.

Nejpozději v roce 2004 již bylo zřejmé, že veřejný sektor se financování rozvoje vodárenské infrastruktury privatizací vodáren nezbaví. Přitom se Česká republika v rámci předvstupních jednání s Evropskou unií zavázala splnit směrnice EU v oblasti životního prostředí, což znamenalo, že během zhruba šesti let bude do vodárenského odvětví třeba investovat 60–80 miliard korun. Privatizace vodního hospodářství v ČR by dávala smysl, pokud by ekonomické ukazatele na straně nákladů prokazovaly následnou nižší zainteresovanost veřejného sektoru na jejich financování a naopak na straně výnosů přinášely veřejnému sektoru lepší výsledky. Ve skutečnosti však veřejný sektor přichází nejen o zdroje z výdělečné provozní činnosti, ale i o možnost čerpat zdroje z EU. Veškeré náklady jsou přitom postupně přenášeny na spotřebitele a daňové poplatníky.

Česká republika by na financování investic ve výši 80 miliard v případě neprivatizovaného vodárenského odvětví získala ze zdrojů fondů EU cca 70% (tj. 56 miliard Kč) a 30% (tj. 24

miliard Kč) by musela financovat ze svých zdrojů a ze zdrojů vybraných od spotřebitelů. Uvedené příklady privatizace vodárenského odvětví popisují netransparentní a nevýhodný způsob privatizace a rovněž dokládají objem financí, o které veřejný sektor přišel. Zisky si soukromý provozovatel vyplatil ve formě dividend, zisků či výplat kapitálových fondů. U těchto společností přišlo vodárenské odvětví minimálně o částku 7,5 miliardy Kč. U dalších zprivatizovaných vodárenských společností se odhaduje částka, o kterou veřejný sektor přišel, na minimálně 1,5 miliardy. Pokud by nebyly tyto vodárenské společnosti zprivatizovány, částka cca 9 miliard Kč mohla být použita k financování nutných investic ve vodárenském odvětví a ČR by potřebovala dofinancovat z vlastních zdrojů pouze 15 miliard Kč.

Změna způsobu hospodaření ve vodárenství, kdy zisky z provozu neplynou zpět do odvětví, tak s sebou přináší jeden hlavní problém, s nímž budou daňoví poplatníci a spotřebitelé konfrontováni v nedaleké budoucnosti. Tímto problémem je potřeba najít prostředky, které pokryjí nutné investice do obnovy staré a výstavby nové vodárenské infrastruktury v ČR. Nájem, které města za infrastrukturu od soukromých provozovatelů vodáren dostávají, často nedosahují ani výše odpisů. Města ani stát si tak do budoucna nevytvářejí zdroje pro budoucí obnovu a rozvoj infrastruktury. Nevhodným nastavením smluvních podmínek mezi vlastníkem infrastruktury a provozovatelem dochází k privatizaci zisků a zestátnění nákladů. Dlouhodobé smlouvy navíc zbavují města a obce, které zpravidla infrastrukturu vlastní, možnosti získat dotace z prostředků EU. Česká republika tedy dnes řeší, jak financovat infrastrukturu bez možnosti využít dotací. Jedná s Evropskou bankou pro regionální rozvoj, snaží se získat finance ze státního rozpočtu a také vyjednat v EU prodloužení doby na splnění závazků ČR v oblasti vodárenství.

Regulace vodárenství

Jednou z možností, která se nabízí jako odpověď na zmíněné palčivé problémy ve vodárenství, je zajištění účinné a vyvážené regulace. Návrhy na regulaci trhu, který je ze své podstaty přirozeným monopolem, se již delší dobu objevují v materiálech ministerstva životního prostředí. Inspirují se zahraničními zkušenostmi a zkušenostmi z jiných síťových monopolních odvětví, kde se regulace jeví jako nutná. Ze studie MŽP vyplývá, že regulace vodárenského odvětví je ve světě běžná, především tam, kde existuje vysoká míra zapojení soukromého sektoru. Světový trend v regulování vodárenství spočívá ve zřízení nezávislého regulátora. Dle vyjádření MŽP spočívá role regulátora v dosažení rovnováhy mezi veřejným zájmem a zájmy soukromého provozovatele, a to z pozice výrazně nezávislejší, než je pozice politická. Oddělitelnost regulátora od politiky může mít pozitivní efekt na ekonomickou udržitelnost oboru, pomocí postupné aplikace plně nákladového tarifu a snižování závislosti oboru na dotacích z veřejných rozpočtů.

Existence nezávislého regulátora může znamenat i vyšší míru transparentnosti chování soukromých vodárenských společností, např. prostřednictvím uplatňování vzorce pro výpočet vodného a stočného motivujícího k úsporám namísto navyšování nákladů nebo porovnávání kvality poskytovaných služeb sledováním vybraných standardů. Dále existence nezávislého regulátora může zajistit ochranu veřejného zájmu proti zájmům soukromým, a to především s ohledem na vyváženost smluvních vztahů, nastavení přiměřenosti zisků soukromých společností nebo zajištění podílu veřejného sektoru na zisku z provozu. Regulátor ovšem není spasitelem a není schopen zcela zabránit netransparentním privatizacím. Zde je potřebná vyšší míra informování veřejnosti a také aktivní přístup občanů i příslušných institucí.

Výše uvedené obecné skutečnosti týkající se hospodaření vodohospodářských společností, které vlastní a pronajímají vodohospodářskou infrastrukturu, se potvrzují i v konkrétním případě společnosti Vodovody a kanalizace Zlín a.s. Celou situaci ještě komplikuje i právní nejistota v současném smluvním uspořádání, neboť zásadní rozhodnutí přijatá na valné hromadě konané dne 30.4.2004, byla prozatím úspěšně napadena žalobou minoritních akcionářů Vodovodů a kanalizací Zlín, a.s. Posledním dostupným dokumentem v této kauze je rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 11.2.2010, kterým byla vyslovena neplatnost rozhodujících usnesení valné hromady Vodovodů a kanalizací Zlín, a.s. ze dne 30.4.2004.

Skupina Veolia Voda na svých oficiálních internetových stránkách hodnotí výhody provozního modelu takto:

Veolia Voda v ČR i ve světě uplatňuje ve vodárenství osvědčený provozní model, na který přešla většina měst a obcí v ČR.

Partnerským městům nabízíme:

- *Technické know-how - nové technologie, snižování ztrát vody (např. v Praze v posledních letech o 15 %), důraz na ekologii*
- *Efektivní řízení - snižování provozních nákladů*
- *Zlepšení zákaznických služeb - call centra, certifikace dle normy ISO 9001, speciálně proškolení pracovníci*
- *Profesionální řízení lidských zdrojů - důraz na sociální dialog uvnitř společnosti, Vyšší kolektivní smlouva - jediná v oboru v ČR*
- *Institut environmentálních služeb - vlastní školicí institut a programy dlouhodobého vzdělávání*
- *Nadační fond Veolia - podpora a organizování vzdělávacích akcí a setkávání vodohospodářských odborníků, podpora výchovy a vzdělávání dětí a mládeže, projektů zaměřených na ochranu životního prostředí a podpora sociálních projektů*

Veolia Voda v České republice podobně jako jinde ve světě uplatňuje ve vodárenství osvědčený provozní model, na který přešla většina měst a obcí v ČR.

Model spočívá v tom, že si město ponechává v majetku vodárenskou infrastrukturu a tedy kontrolu nad cenou vodného a stočného a pouze svěřuje aktivitu spojenou s výrobou pitné vody a jejím odkanalizováním a čištěním profesionální firmě, která mimo svého know-how v oboru dokáže efektivně řídit podnik.

Charakteristika provozního modelu :

- *obce si stále drží kontrolu nad výši vodného a stočného*
- *pronájem infrastruktury odborné společnosti umožňuje obci či městu přenést břemeno odpovědnosti za spolufinancování velkých investic formou například předplaceného nájemného, smluvně určených investic či záruk za bankovní úvěry na provozní společnost. Provozovatel také může výrazně pomoci v získávání finančních prostředků z fondů Evropské unie na další rozvoj vodárenské infrastruktury*
- *využití synergických efektů (společné nákupy, koordinace technických aktivit, společná call-centra atd.), které se projeví jak ve zkvalitnění práce, tak i ve snížení provozních nákladů, což vede k dlouhodobé stabilizaci cen vody*

1 300 měst a obcí České republiky svěřilo společnosti Veolia Voda provoz vodohospodářské infrastruktury. Patří mezi ně: Praha, Plzeň, Olomouc, Svazek měst a obcí Příbramska, Liberecký a Ústecký kraj, Sokolov, Rokycany, Zlín, Kladno, Mělník, Hradec Králové, Harrachov

Posouzení současného hospodaření za období od r. 2008 do 2010.

Předložené materiály vztahující se k současnému a budoucímu hospodaření společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. byly posouzeny z hlediska uplatnění kritérií uvedených v bodu č. 5.1. této Zprávy. Přestože některá zjištěná nedodržení obecně platných zásad mají víceméně povahu formálních nedostatků, považujeme za vhodné je uvést pro případné využití zadavatelem

Stávající hospodaření VaKu Zlín a.s a jeho predikce byly posuzovány na základě veřejně přístupných dokladů, jejichž zveřejňování ukládá zákon (účetní závěrky, výroční zprávy, zprávy auditora, zápisy z valných hromad, atd.), zápisů představenstva a dozorčí rady, předložených účetních knih, odpisových plánů, finančních plánů, vnitropodnikových směrnic a jednotlivých vybraných účetních dokladů. Pro lepší pochopení prognózovaného vývoje byla provedena i analýza hospodaření za období od roku 2008 do 2010.

Přestože toto šetření nebylo auditem ani prověrkou a v případě účetnictví jsme se spoléhali na zprávy auditora o ověření účetních závěrek, musíme uvést některé zjištěné skutečnosti, které by v případě statutárního auditu mohly být považovány za nevýznamné, avšak v případě našeho šetření významné jsou.

Zásadním dokumentem pro posuzování činnosti společnosti (zejména z pohledu akcionářů) je Výroční zpráva sestavovaná podle § 21 zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví. Účelem VZ je uceleně, vyváženě a komplexně informovat o vývoji, výkonnosti, činnosti a stávajícím hospodářském postavení účetní jednotky.

Výroční zpráva musí, kromě informací nezbytných pro naplnění účelu výroční zprávy, dále obsahovat nejméně finanční a nefinanční informace:

- a) o skutečnostech, které nastaly až po rozvahovém dni a jsou významné pro naplnění účelu výroční zprávy podle předchozího odstavce,
- b) o předpokládaném vývoji činnosti účetní jednotky,
- c) o aktivitách v oblasti výzkumu a vývoje,
- d) o aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích,
- e) o tom, zda účetní jednotka má organizační složku podniku v zahraničí,
- f) požadované podle zvláštních právních předpisů.

Pro ověřování výroční zprávy auditorem platí ustanovení §20 zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví obdobně.

Dalším významným zdrojem informací je řádná účetní závěrka ověřená auditorem a schválená nejvyšším statutárním orgánem. Přestože při vyhodnocování údajů účetní závěrky jsme se spoléhali na všeobecné ujištění auditora, vzhledem ke specifice našeho šetření akcentujeme některé dílčí údaje a informace, které se z pohledu statutárního auditora nemusely jevit jako významné.

Nedílnou součástí účetní závěrky je příloha k účetní závěrce, ve které účetní jednotka uvádí další podstatné informace ke stavu majetku, závazků a hospodaření účetní jednotky a uvádí i doplňující informace k účetním výkazům podle příslušných ustanovení platných zákonů

viz např.

§ 39 odst. (5) vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví pro účetní jednotky, které jsou podnikateli:

a) informace o aplikaci obecných účetních zásad, o použitých účetních metodách, způsobech oceňování a odpisování, jejichž znalost je významná pro posouzení finanční, majetkové situace a výsledku hospodaření účetní jednotky a pro analýzu údajů obsažených v rozvaze (bilanci) a ve výkazu zisku a ztráty,

b) informace o odchylkách od metod podle §7 odst. 5 zákona s uvedením jejich vlivu na majetek a závazky, na finanční situaci a výsledek hospodaření účetní jednotky

§ 39 odst. (6) vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví pro účetní jednotky, které jsou podnikateli:

Vysvětlí každou významnou položku nebo skupinu položek z rozvahy (bilance) nebo výkazu zisku a ztráty, jejichž uvedení je podstatné pro analýzu a pro hodnocení finanční a majetkové situace a výsledku hospodaření účetní jednotky a tyto informace nevyplývají přímo ani nepřímo z rozvahy (bilance) a výkazu zisku a ztráty, a u významných položek aktiv uvede též jejich přírůstky a úbytky. Zvlášť uvede významné údaje, které nejsou v rozvaze (bilanci) a výkazu zisku a ztráty samostatně vykázané,

§ 39 odst. (14) vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví pro účetní jednotky, které jsou podnikateli:

Účetní jednotka, která použila účetní metody způsobem vycházejícím z předpokladu, že bude nepřetržitě pokračovat ve své činnosti a u které zároveň existuje významná nejistota, spočívající zejména ve skutečnosti, která nasvědčuje tomu, že účetní jednotka nemusí být schopna nepřetržitě pokračovat ve své činnosti a v důsledku toho v rámci své běžné podnikatelské činnosti například plnit své závazky, uvede v příloze v účetní závěrce tuto skutečnost. Dále popíše případná opatření nebo návrhy řešení těchto skutečností.

§ 19 odst. (5) zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví:

Za období počínající koncem rozvahového dne a končící okamžikem sestavení účetní závěrky jsou účetní jednotky povinny uvést v příloze v účetní závěrce rovněž informace o

a) skutečnostech, které poskytují další informace o podmínkách či situacích, které existovaly ke konci rozvahového dne,

b) skutečnostech, které jako nejisté podmínky či situace existovaly ke konci rozvahového dne, a jejichž důsledky mění významným způsobem pohled na finanční situaci účetní jednotky.

§ 19 odst. (6) zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví:

Informace v účetní závěrce musí být spolehlivé, srovnatelné, srozumitelné a posuzují se z hlediska významnosti. Informace se považuje za významnou (závažnou), jestliže by její neuvedení nebo chybné uvedení mohlo ovlivnit úsudek nebo rozhodování osoby, která tuto informaci využívá (dále jen "uživatel")

Na základě veřejně přístupných informací jsme zjistili, že ještě v průběhu našeho šetření probíhal právní spor, vyvolaný minoritními akcionáři společnosti, o neplatnost zásadních bodů valné hromady společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. ze dne 30.4.2004. Na této valné hromadě bylo přijato zásadní rozhodnutí o prodeji části podniku společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. a o uzavření Smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury na dobu 30ti let. Dosavadní rozhodnutí příslušných soudů nespovědčila ve prospěch uzavřených smluv. Tato informace není obsažena v žádné účetní závěrce k 31.12.2008 až 2010, přestože výdaje na právní služby činily významné položky nákladů společnosti (v r. 2008 – 3 163 086,83 Kč., v r. 2009 - 2 543 578,15 Kč., v r. 2010 –

2 018 566,00 Kč. a k 30.6.2011 – 469 190,00 Kč.). Podle našeho názoru se jedná o významnou informaci, která vyjadřuje významnou nejistotu a konečné rozhodnutí soudu může zásadním způsobem ovlivnit hospodaření této účetní jednotky.

Dále jsme zjistili, že dlouhodobý hmotný majetek společnosti je oceněn převážně v cenách podle znaleckých posudků z roku 1998 při navyšování základního kapitálu nepeněžitými vklady a v pořizovacích cenách z předchozích období. S ohledem na dobu pořízení tohoto majetku a cenový vývoj od této doby, lze s jistotou přepokládat, že tržní ocenění tohoto majetku bude výrazně vyšší než jeho ocenění v účetnictví. Toto zjištění je v přímém rozporu s informací uvedenou v bodu č. 1.7. přílohy k účetní závěrce k 31.12.2010! (*Majetek s výrazně vyšším tržním oceněním, než je uvedeno v účetnictví, společnost ve své evidenci nemá.*). Tato informace pak má zprostředkovaný význam pro výši účetních odpisů účetní jednotky. S ohledem na to je pak zřejmé, že účetní odpisy nepostačují na prostou reprodukci, zejména nemovitého majetku. Protože na základě Smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury je rozhodující část nájemného stanovována na základě účetních odpisů, hrozí v tomto případě nebezpečí porušení principu nepřetržitého trvání účetní jednotky! Tato významná informace není také v žádné příloze k účetní závěrce uvedena!

Účetní jednotka nepředložila zprávy auditora o prověrce Zprávy o propojených osobách za uvedená období ve smyslu § 66a odst. (11) zákona č. 519/1991 Sb. (OZ). Podle ústního vyjádření předsedy představenstva Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. p. Jaromíra Šebíka nebyly tyto zprávy ani vyhotoveny! Rovněž tak nebyly předloženy zápisy o jejich projednání dozorčí radou společnosti podle § 66a odst. (10) zákona č. 519/1991 Sb. (OZ).

Předložené Výroční zprávy za roky 2008 až 2010 v podstatě splňují formální náležitosti ve smyslu zákona o účetnictví. To znamená, že obsahují v souladu v § 192 odst. (2) zákona č. 513/1991 Sb. (OZ) v platném znění Zprávu o podnikatelské činnosti společnosti a o stavu jejího majetku. Dále Výroční zpráva ve smyslu § 21 odst. (4) zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví obsahuje též účetní závěrku podle §18 a Zprávu auditora o ověření účetní závěrky. Podle § 66a odst. (9) zákona č. 513/1991 Sb. (OZ) v platném znění obsahuje VZ i Zprávu o vztazích mezi ovládající a ovládanou osobou a o vztazích mezi ovládanou osobou a ostatními osobami ovládanými stejnou ovládající osobou (dále jen "propojené osoby").

Problém je jenom ve vykazování předepsaných informací na správných místech. Např. informace podle § 21 odst. (2) písm. b) zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví o předpokládaném vývoji činnosti účetní jednotky jsou sice obsaženy ve VZ, avšak ne jako její samostatný bod, ale jako součást příloh k ÚZ v bodu 9. Zde je pak uváděna podstatná informace, že „*Společnost má pro další období sjednány dlouhodobé smlouvy o pronájmu vodárenské infrastruktury, dále smlouvy o pronájmu dalšího majetku, staveb a pozemků. Příjmy plynoucí společnosti na základě těchto smluv by měly vytvářet dostatek disponibilních zdrojů k investicím do rozvoje a modernizace infrastrukturní sítě k zajištění dodávek vody a odvádění odpadních vod odběratelům v působnosti společnosti.*“

Toto tvrzení však nekoresponduje se způsobem financování společnosti v ověřovaném období. K 31.12.2010 společnost čerpala úvěry v celkové výši 285 459 tis. Kč., investice činily 359 547 tis. Kč. a celkové tržby pouze 84 104 tis. Kč! K 30.6.2011 činila výše dlouhodobých bankovních úvěrů (účet 461) částku 304 804,- tis.Kč., výnosy příštích období (účet 384) z titulu předplaceného nájemného částku 169 907 tis. Kč. a hodnota nedokončených investic částku 566 041,- tis. Kč. Nedokončené investice do doby jejich zařazení do užívání nelze odepisovat a tudíž jejich pořízení (do této doby) nemá žádný vliv na zvýšení nájemného od společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. V úvahu je třeba vzít i skutečnost, že finanční situace v letech 2004 – 2010 byla vylepšena čerpáním dotací od

města Zlína v celkové výši 72,6 mil. Kč. Tyto dotace na pořízení investičního majetku však nezvyšují odpisovou základnu investičního majetku a tudíž ani zdroje pro jeho reprodukci (v účetnictví se od ceny takto pořízených investic odečítá částka dotace, takže hodnota odpisů neobsahuje položku dotace). K 30.6.2011 také účetní jednotka nevykazuje žádné rezervy ve svém účetnictví. To znamená, že nejsou vytvářeny ani rezervy na úhradu technického zhodnocení prováděného nájemcem, společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s.

Z uvedených údajů je zřejmé, že financování společnosti je zajišťováno čerpáním významných bankovních úvěrů, dotací a inkasem budoucích tržeb, v předstihu. Použití těchto prostředků nemá vliv na nárůst tržeb (nájemného) z důvodu neovlivnění základny pro jejich výpočet (např. nulové odpisy z důvodu neuvedení investic do provozu). Z hlediska potřeb budoucího financování je třeba vzít v úvahu i provádění technického zhodnocení pronajaté VH infrastruktury nájemcem, společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. Při ukončení nájemní smlouvy bude muset být pravděpodobně uhrazena neodepsaná (?) část tohoto technického zhodnocení (viz. čl. 18.5. Smlouvy, který nepočítá ani se snížením nákladů na TZ o již odepsanou část!). K problematice technického zhodnocení jsme neobdrželi žádné podklady, takže finanční náročnost této operace nebylo možno ani odhadnout.

Posouzení finančních plánů na období od r. 2011 do 2015.

Předkládání finančních plánů společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. finančním ředitelem společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. Ing. Petrem Tejchmanem, který je současně členem představenstva této společnosti, vystihuje stávající situaci v ověřované společnosti. Tato společnost je v podstatě po provozní stránce závislá na svém obchodním partnerovi, společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. od kterého inkasuje rozhodující část svých tržeb. Jak vyplynulo ze všech dosud předložených dokumentů, spoléhal se předseda představenstva společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. na ekonomický servis poskytovaný společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. Protože předkládané podklady mají přímou návaznost na zájmy obou společností, nejeví se toto spojení jako optimální. Zájmem společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s., (jako každého podnikatelského subjektu) je jistě minimalizace nákladů (placené nájemné) a maximalizace zisku. Naproti tomu zájmem společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. je dosažení příjmů nezbytných pro obnovu pronajaté vodohospodářské infrastruktury a s ohledem na její akcionáře i co nejnižší ceny vodného a stočného. Samozřejmě, že vzhledem k uzavřené dlouhodobé nájemní smlouvě, je v zájmu nájemce MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s., aby společnost pronajimatele Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. řádně fungovala. Dosud uzavřené smlouvy však tuto jistotu neposkytují.

Jak vyplývá z uzavřené Smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury čl. 4, jsou v podstatě rozhodujícími příjmy společnosti příjmy plynoucí od nájemce společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. Placené nájemné se skládá z těchto částek:

- a) ročních účetních odpisů předmětu smlouvy (v r. 2011 – **58 886 424** Kč.)
- b) úroků řádně spláceného úvěru a
- c) částky ve výši 3 % ze složek nájemného podle písm. a) (v r. 2011 celkem to činí **14 306 000** Kč. – v dodatku č. 13 nejsou zvlášť vyčísleny částky za písm. b) a c)!)
- d) částky účelového finančního plnění (celková částka **53 028 352** Kč. na dobu deseti let)

Kromě těchto příjmů účetní jednotka disponuje příjmy z pronájmu dalšího nemovitého majetku v řádu stovek tisíc Kč. (v r. 2010 – 1 253 432 Kč.) , příjmy z prodeje pozemků a ostatního DDM v řádu desítek tisíc Kč. (v r. 2010 – 95 130 Kč.) a ostatními příjmy v řádu tisíců Kč. (v r. 2010 – 159 695 Kč.)

Z tohoto přehledu je zřejmé, že výše příjmů je omezená již uzavřenými smluvními vztahy a možnosti jejich zvyšování jsou limitované. Naproti tomu stojí potřeba financování rozsáhlých investičních akcí, která vyplývá z celkového Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Zlínského kraje, zpracovaného na základě § 4 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu Zlínským krajem dne 27.10.2004. Rozpracování tohoto Plánu do podmínek společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. nebylo předloženo. Z dosavadního způsobu financování je zřejmé, že potřeba finančních prostředků je řešena placením nájemného dopředu a čerpáním bankovního úvěru. K 30.6.2011 bylo předplaceno nájemné téměř na tři roku dopředu a čerpaný úvěr představuje rovněž roční příjmy téměř čtyř let! Jenom na základě těchto informací lze dovodit, že účetní jednotka může mít v budoucnosti vážné problémy se splácením svých závazků, které zatím k 30.6.2011 (kromě bankovních úvěrů) nedosahují významnějších částek.

V krajním případě hrozící insolvence je pak třeba vzít v úvahu příslušná ustanovení zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Např. naplnění definice úpadku podle § 3 odst.:

(1) Dlužník je v úpadku, jestliže má

a) více věřitelů a

b) peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a

c) tyto závazky není schopen plnit

(dále jen "platební neschopnost").

(2) Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže

a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo

b) je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo

c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo

d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v §104 odst. 1, kterou mu uložil insolvenční soud.

V případě, že by společnost Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. naplnila znaky některého z výše uvedených ustanovení, nelze vyloučit ani možnost zahájení insolvenčního řízení.

Povinnost podat insolvenční návrh pak vyplývá přímo z § 98 IZ:

(1) Dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou - podnikatelem, je povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležitě pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku ve formě platební neschopnosti. Dlužník, který je právnickou osobou v likvidaci, je povinen podat insolvenční návrh také bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležitě pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku ve formě předlužení. Povinnost podat insolvenční návrh má dlužník i tehdy, byl-li pravomocně zastaven výkon rozhodnutí prodejem jeho podniku nebo exekuce podle zvláštního právního předpisu [4] proto, že cena majetku náležejícího k podniku nepřevyšuje výši závazků náležejících k podniku; to neplatí, má-li dlužník ještě jiný podnik.

Společnost Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. předložila prostřednictvím svého dodavatele ekonomických služeb společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. odhady svého ekonomického vývoje v letech 2011 - 2015. Tyto odhady byly zpracovány v rozsahu zjednodušených výkazů Rozvahy, Výkazu zisku a ztráty, výkazu peněžních toků (cash flow) a tabulky poměrových ukazatelů. K těmto výhledům však nebyly předloženy podkladové materiály, na základě kterých by měly být tyto prognózy vypracovány. A to zejména odpisové plány, plán obnovy VH infrastruktury, smlouvy o úvěrových podmínkách, strategická rozhodnutí statutárních orgánů, již schválené koncepce rozvoje atd. Z těchto důvodů se nemůžeme k předloženým podkladům odpovědně vyjádřit. Po formální stránce však můžeme konstatovat, že předložené dokumenty splňují kritéria vnitřní logiky uspořádání a vzájemné návaznosti.

Dílčí závěr k třetí části předmětu smlouvy o dohodnutých postupech – zhodnocení prognózy dalšího vývoje hospodaření společnosti VaK Zlín a.s.:

Na základě výše uvedených zjištění k tomuto bodu lze v podstatě zvažovat tři základní varianty dalšího postupu z pozice ovládajícího akcionáře tj. Města Zlín :

- a) pasivně akceptovat stávající stav a rezignovat i na perspektivu možnosti jeho změny po skončení nájemní smlouvy a snažit se řešit budoucí problémy s financováním vodohospodářské struktury standardními postupy v rámci komplexního hospodaření města Zlína (např. dotace z prodeje nemovitého majetku města, další dotace z prostředků státu, kraje či EU atd.)
- b) aktivně a rozhodně se zapojit do snahy dosáhnout změny nevýhodné situace vzniklé po podpisu nájemní smlouvy ze dne 30.4.2004. V této souvislosti se nabízí několik variant řešení a to např.:
 - aktivně podpořit snahy zneplatnění uzavřené smlouvy
 - zahájit jednání s MORAVSKOU VODÁRENSKOU, a.s. o zpětném odkoupení provozní části Vodovodů a kanalizací Zlín, a.s. a tím získat přístup k dotacím z EU,
 - snažit o změnu již uzavřené smlouvy ve smyslu dosáhnout stavu soběstačného financování hospodaření VaKu Zlín a.s., které by zajistilo minimálně prostou reprodukci dlouhodobého majetku a umožnilo zachování principu nepřetržitého trvání účetní jednotky (going concern),
 - prosadit do statutárních orgánů Vodovodů a kanalizací Zlín, a.s. takové zástupce, kteří budou lépe hájit obecný zájem akcionářů. Tento obecný a společný zájem by měl být zřetelně definován a popsán v souladu se současnými okolnostmi a možnostmi,
 - obsadit funkci ředitele společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. dle § 43 Stanov osobností krizového manažera, který by byl schopen případné problémy efektivně řešit, popřípadě řešení navrhnout
- c) provést vyhodnocení výhodnosti uzavřené nájemní smlouvy a v případě, že se nepodaří změnit její nevýhodnost případnými změnami či doplňky, aktivně se připravovat na její neobnovení, či případné zrušení (např. pro rozpor s dobrými mravy) před termínem jejího ukončení. To by znamenalo např.:
 - obnovit funkční strukturu VaKu Zlín a.s., tak aby tento byl v případě ukončení nájemní smlouvy schopen provozovat vodohospodářskou infrastrukturu.

–hledat nového provozovatele, který by byl ochoten přistoupit na nové vzájemně výhodné podmínky (např. zvyšování cen pouze o inflaci, podíl na investicích atd.)

8. ZÁVĚR

Toto závěrečné vyhodnocení provedených postupů vychází ze základního určení této zakázky a to provedení nezávislého a objektivního posouzení dohodnutých oblastí podle obecných a stanovených kritérií. Je třeba zdůraznit, že při tomto posuzování byla naše činnost značně omezena nevelkou ochotou poskytnout, či spíše neposkytnutím některých zásadních podkladů k ekonomickým analýzám a nedostatečnou součinností ze strany statutárních zástupců společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s.

Dle našeho názoru hlavním problémem bylo také to, že společnost Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. je v podstatě formálním subjektem, který sice má svoje statutární orgány, avšak jedná za něj pouze jedna osoba. Rovněž veškerá a zejména ekonomická agenda, vedení účetnictví této společnosti je zajišťována rozhodujícím obchodním partnerem - společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. na základě servisní smlouvy, která nám nebyla poskytnuta. Z těchto důvodů jsme ani nemohli posoudit tento vztah ve smyslu zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti v platném znění.

Z hlediska zpracování důležitých informací jsou dva zcela samostatné a nezávislé subjekty spojeny v jeden. Do účetní struktury a vedení účetnictví nám nebyl, jako subjektu provádějícím dohodnuté postupu, umožněn přístup. Střediskové účetnictví a nákladové částky zůstaly zakryty. Ekonomická struktura vlastníka majetku tj. pronajímatele tj. VaK a.s. je zcela určována nájemcem tj. Moravskou vodárenskou a.s.

Současná situace společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. je výsledkem strategických rozhodnutí z minulých let, která dosud nejsou ze strany společnosti i akcionářů pravděpodobně jednoznačně vyhodnocena. To se promítá i do neexistence jednotné jasně prezentované strategie těchto subjektů. Tímto způsobem je tak vytvořen prostor pro faktické ovládnutí společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. jejím (v podstatě jediným) odběratelem, společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. Strategická rozhodnutí z minulých let (odprodej části podniku a uzavření nájemní smlouvy) bohužel fatálním způsobem ovlivňují další existenci společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s., a to v negativním smyslu nastolení nejhorsích podmínek v porovnání s obdobnými subjekty (ztráta nároku dotací z EU, fixace nájemného na účetní odpisy z historických cen, neomezení růstu cen vodného a stočného atd.). Z těchto důvodů lze jen velmi obtížně předpovídat ekonomický vývoj a hospodaření VaK a.s. v budoucích letech, t.zn. že nelze ani vyloučit možné zhoršení stávající situace v budoucnosti. Podle stupně negativního vývoje ekonomických a finančních ukazatelů to může za určitých okolností představovat i hrozící insolvenční společnost Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. s rozhodujícím věřitelem, společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s.

Pro objektivitu našich tvrzení je třeba uvést, že tato situace nevyplývá s předložených finančních plánů na roky 2011 – 2015, které jsme, z důvodu nedostatku předložených podkladů, nemohli odpovědně vyhodnotit.

Dalším problémem bylo nepředložení dokladů dokumentujících vlastní proces schvalování návrhu vodné a stočného ze strany společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. i společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. Z tohoto důvodu jsme také nemohli posoudit úroveň plnění Smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury v bodech, které

ukládají povinnosti a práva v tomto procesu (zejména podle čl. 7.4. a čl. 14). V průběhu našeho šetření jsme právy pronajimatele nedisponovali a byli jsme v podstatě odkázáni na dobrovolné předkládání požadovaných podkladů společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. a i společností Vodovody a kanalizace Zlín, a.s.

Musíme se domnívat, že v procesu schvalování návrhu cen vodného a stočného jsou kompetentními orgány společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. poskytovány relevantní informace. Opačný postup by mohl znamenat i podstatné porušování uzavřené dohody se všemi z toho vyplývajícími důsledky ve smyslu článků 17.3. až 17.5. Smlouvy o nájmu a provozování vodárenské infrastruktury.

V případě hodnocení prognózy dalšího fungování společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. je třeba vycházet z daných podmínek, které v hlavních parametrických veličinách určují rámec dalšího hospodaření. Na jedné straně je to potřeba dalších investic do vlastněné vodohospodářské infrastruktury (k tomuto bodu jsme v podstatě neobdrželi žádné informace) a na druhé straně omezená možnost zvyšování příjmů. Tržby společnosti jsou v podstatě fixovány na výši účetních odpisů z dlouhodobého movitého majetku vodohospodářské infrastruktury. Již v tomto samotném principu je zabudován základní rozpor s principem tzv. neomezeného trvání účetní jednotky (going concern). Ten je samozřejmě umocňován oceněním majetku v historických cenách, pořizováním majetku z dotací, které nelze promítat do odpisů a potřebou nových investic v souvislosti se zpříšňováním podmínek (např. nařízení EU atd.). Celkovou situaci finanční stability společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. ještě komplikuje provádění technického zhodnocení na pronajatém majetku nájemcem společností MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. Toto technické zhodnocení by snad mělo být plně (? viz. čl. 18.5. Smlouvy) hrazeno vlastníkem tohoto majetku společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. V případě významnosti tohoto technického zhodnocení by měly být vytvářeny rezervy na jeho úhradu v budoucnosti. K této problematice jsme také neobdrželi žádné podklady.

Stručné shrnutí závěrů a doporučení Zprávy o dohodnutých postupech:

Neschvalovat návrh ceny vodného a stočného na rok 2012 z důvodů výše uvedených a využít ustanovení o zvýšení ceny o inflaci.

Zvážit a projednat výhodnost stávajícího modelu fungování společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. který je úzce a plně napojen na svého nájemce tj. Moravskou vodárenskou a.s. Zhodnotit jak vyhovuje potřebám akcionářů společnosti a zda zajišťuje správu jejich majetku s péčí řádného hospodáře. Je na zvážení, zda k získání hlubší informovanosti o hospodaření ovládaného subjektu ve statutárních orgánech, není třeba zvýšit vliv a zintenzivnit odbornou pozici ovládající osoby tj. hlavního akcionáře.

Pro potřebu hlavního akcionáře by také bylo vhodné zpracovávat podrobnější rozbor, hodnocení a tzv. reporty, by měly být poskytovány i v průběhu roku. Běžné výroční a zprávy zákonného auditu jsou příliš obecné.

S výše uvedeným souvisí i posouzení současného manažerského modelu fungování společnosti, kdy v podstatě všechny standardní funkce jsou zajišťovány dodavatelsky (ekonomický úsek, finanční plánování, odborné profesní činnosti atd.) a to ještě hlavním obchodním partnerem.

Věříme, že toto naše šetření pomůže se lépe orientovat v této komplikované problematice. V případě potřeby jsme připraveni provést upřesnění dosud nevyjasněných oblastí.

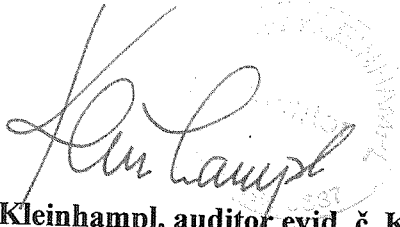
Tato zpráva byla zpracována ve dne 13.9. až 28.10.2011

Zpracovatelé a auditori:

**Ing. Petr Kleinhampl
Ing. Pavel Kos**

**SAUL CONSULTING, s.r.o.
Praha 10, Průběžná 83 č.p. 1549, PSČ 100 00**

za společnost:

**Ing. Petr Kleinhampl, auditor evid. č. KA ČR 0537
jednatel**

9. PŘÍLOHY

	počet listů
1. Odsouhlasovací dopis (engagement letter) ze dne 13.9.2011	2
2. Výpis z obchodního rejstříku společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. ze dne 16.9.2011	4
3. Výpis z obchodního rejstříku společnosti MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s. ze dne 28.9.2011	2
4. Přehled vývoje cen vodného a stočného 1990 -2010 v ČR podle MF ČR	3
5. Metodika pro výpočet režie zpracovaná MORAVSKOU VODÁRENSKOU, a.s.	2
6. Odhad vývoje Vak Zlín 2011 2015 – rozvaha a výsledovka	1
7. Odhad vývoje Vak Zlín 2011 2015 – cash flow	1
8. Odhad vývoje Vak Zlín 2011 2015 – ukazatele	1
9. Usnesení KS Brno o neplatnosti VH VaK Zlín a.s. ze dne 11.2.2010	18
10. Porovnání dosahovaných zisků 1997 až 2010 ve vodárenství na Zlínsku	2
11. Komentář k vývoji ceny vody na Zlínsku	1
12. ČSSD kritizuje cenu vody v roce 2010	2
13. Investice, opravy a zisky ve VaKu Zlín, a.s. od r. 1994.	1
14. Dopis České spořitelny a.s. z 2.11.2001	3
15. Přehled dotací poskytnutých statutárním městem Zlínem společnosti Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. v letech 2000 – 2010.	1
16. Návrh nájemného a cen pro vodné a stočné 2012 zpracovaný MORAVSKOU VODÁRENSKOU, a.s.	19
17. Kalkulační vzorec vodného a stočného s údaji let 2010 až 2012 zpracovaný MORAVSKOU VODÁRENSKOU, a.s.	1
18. Určení účtů započtených do jednotlivých položek kalkulací zpracované MORAVSKOU VODÁRENSKOU, a.s.	1
Celkem 65 listů příloh	